

20|ГОДИШЊАК

Природњачки музеј у Београду

20|Г О Д И Ш Њ А К

Природњачки музеј у Београду

Природњачки музеј, Београд

Главни и одговорни уредник
Славко Спасић

Редакциони одбор:

Деса Ђорђевић-Милутиновић, уредник рубрике Музеј у музеју и Шарена страна.

Марјан Никетић, уредник рубрике Музеј у музеју.

Александра Маран, уредник рубрике Музеј у природи и Музеј на папиру.

Дубравка Мићковић, уредник рубрике Музеј на изложби.

Александра Савић, уредник рубрике Музеј у јавности.

Сарадници:

Александар Стојановић, Биљана Митровић, Гордана Јовановић, Далиборка Станковић, Драгана Вучићевић, Драгана Ђурић, Зоран Марковић, Љиљана Протић, Марина Мучалица, Мила Карас, Милан Пауновић, Милош Јовић, Милош Миливојевић, Миодраг Јовановић, Мирослав Јовановић, Оља Васић, Сања Алабурић, Соња Срејић и Татјана Милић – Бабић.

Лектура и коректура:
Јелена Лутров.

Дизајн:
Весна Панајотовић

Прелом и припрема за штампу:
Предраг Илић

Обрада фотографија:
Милош Јовић.

Фотографија на насловној страни:
Onosma visianii G. C. Clementi, Сврљишке планине (Зелени врх),
фото: Марјан Никетић.

Штампа
ДМД

Београд, 2011.

Штампање финансирало Министарство културе,
информисања и информационог друштва Републике Србије.

Педговор	7
Музей у музеју	9
Одбори, савети, редакције	20
Одлазак у пензију	21
Новости из збирки	23
Петролошка збирка	23
Збирка палеозојских и мезозојских инвертебрата	24
Збирка мезозојских инвертебрата	25
Збирке кенозојских инвертербрата	26
Збирка терцијарних риба	28
Збирка терцијарних водоземаца и гмизаваца	28
Збирка крупних терцијарних сисара	29
Збирка ситних терцијарних сисара	29
Општа палеоботаничка збирка	31
Генерални хербаријум балканског полуострва	32
Збирка воћа	35
Студијска збирка Heteroptera	35
Збирка лептира Момчила Зечевића	36
Општа збирка Mollusca	38
Библиотека	38
Из архива Природњачког музеја	39
Публикације у којима се наводе збирке Природњачког музеја	39
In memoriam.	41
Музей у природи	47
Геонаслеђе Србије.	49
Палеонтолошка проучавања ситних сисара на подручју Србије	49
Музей у студијској посети Природњачком музеју у Будимпешти	53
Фосилоносни локалитет из доњег перма	54
Рудници Зонгулдака	56
Порто – западна капија Европе	58

Музеј на изложби	67
Изложбе у Галерији природњачког музеја.	69
И би светлост	69
Небески ловци	70
Зелено и црно – прича о чају	72
Пет драгуља.	76
Изложбе изван галеријског простора Природњачког музеја	77
Диносауруси Аргентине-цинови патагоније	77
Рибе јужног Јадрана	78
Скелети уживо	80
Додирнимо природу 2	81
Дарвин и браћа Радовановић	83
Изложбе које је приредио Природњачки музеј	
у сарадњи са другим институцијама	84
Филмске звезде Природњачког музеја	84
Србија у Свету	85
Музеј на папиру	87
Стручна и научна звања, признања и награде	89
Стручни и научни скупови, конгреси, конференције, саветовања, семинари	90
Међународни Научни Скуп: XIII OPTIMA meeting	91
Традиција и нови изазови	93
Размена идеја, креативности и добре енергије	
у циљу очувања културног наслеђа.	95
Публиковани радови	96
Издања природњачког музеја	100
Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, Vol. 3, 2010	100
Зелено и црно – прича о чају	101
Небески ловци	102
Додирнимо природу 2	103
Музеј у јавности	105
Манифестације	107
Седма Ноћ музеја у Природњачком музеју	107
Дани европске баштине	108
Квиз без граница	110
Прослава Међународног дана	
особа са инвалидитетом.	112
Музеј на Сајму књига	112
Природњачки музеј у Лазаревцу	
на манифестацији „44. Октобарско звонце“	113
Поклоњене кости мамута панчевачким основцима	113

Радионице	114
Искре и искрице	114
Пецање	115
Просвећени просветлолит	115
Мартовска карневалска радионица шпанског језика	115
Летња радионица шпанског језика	116
Јубиларни посетилац.	117
Небески ловци	117
Наградне Игре	117
Како се ко оглашава	118
Птица лепотица	119
Музеј у медијима	119
Шарена страна	.125
8. март и прослава Нове године	127
„Наше“ двориште	128
Хранилица за сенице на магнолији	129
Анаграми чланова редакционог одбора	130

У 115. години свог постојања, Природњачки музеј је остварио запажену изложбену активност не само у Београду, већ и у целој Србији. У једном изложбеном простору, којим Музеј располаже, невеликој Галерији природњачког музеја на Малом Кalemegдану, премијерно су постављене три тематске изложбе, док је поводом Дана музеја у салону Галерије приказано пет најзначајнијих публикација из фундуса музејске Библиотеке. Отворена средином претходне године, изложба о јужноамеричким диносаурусима је почетком 2010. заокружила свој изузетни успех који је постигла код публике. Музеј је са неколико својих изложби из протеклих година гостовао у 13 градова Србије и на тај начин се активно укључио у пројекат „Србија у Србији“.

У оквиру основне делатности прикупљања, обраде и чувања природњачког културног блага, стручњаци Музеја су за музејске збирке прикупили значајни број нових биолошких и геолошких примерака. Уједно су радили на стручној и научној обради музејског материјала.

Упркос томе што се већ 115 година налази у неадекватном и скученом простору, како за збирке тако и за рад стручњака, и што за излагање културног блага којим располаже има минијатурни простор, Музеј улаже велики напор да своја знања и искуства што успешније подели са публиком, не заборављајући при том своје колеге из музејске струке и природних наука.

Годишњак за 2010. годину сведочи о напорима, раду и постигнутим резултатима на изложбама, у издаваштву, на прикупљању музејских предмета и учешћу на стручним и научним скуповима и манифестацијама.

Славко Спасић, директор Природњачког музеја

Музей у музеју

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ

Ред. бр.	Име и презиме	Радно место
1	Славко Спасић	Директор, биолог
2	Мр Милан Пауновић	Начелник Сектора заштите, мамалог, музејски саветник
3	Др Љиљана Ањђус	Шеф Научноистраживачке јединице, ентомолог, музејски саветник
4	Др Љиљана Протић	Шеф Биолошког одељења, ентомолог, музејски саветник
5	Мр Биљана Митровић	Шеф Геолошког одељења, палеозоолог, виши кустос
6	Мр Мила Карас	Шеф Педагошко-пропагандне службе (биолог), музејски саветник
7	Мр Марина Мучалица	Шеф Библиотеке, биолог, библиотекар саветник
8	Светлана Давидовић	Секретар
9	Душица Ивић	Шеф Рачуноводства
10	Соња Срејић	Управник Галерије
11	Др Зоран Марковић	Палеозоолог, музејски саветник
12	Мр Гордана Јовановић	Палеозоолог, музејски саветник
13	Мр Деса Ђорђевић-Милутиновић	Палеоботаничар, виши кустос
14	Мр Александра Маран	Палеозоолог, виши кустос
15	Мр Борис Иванчевић	Миколог, виши кустос
16	Драгана Ђурић	Палеозоолог, виши кустос
17	Др Марјан Никетић	Ботаничар, кустос
18	Др Марко Несторовић	Ботаничар / херболог, кустос
19	Мр Олга Васић	Ботаничар, кустос
20	Мр Далиборка Станковић	Орнитолог, кустос
21	Мр Ана Пауновић	Херпетолог, кустос
22	Татјана Милић-Бабић	Петролог, кустос
23	Сања Алабурић	Палеозоолог, кустос

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ

Ред. бр.	Име и презиме	Радно место
24	Милош Јовић	Ентомолог, кустос
25	Дубравка Мићковић	Ихтиолог, кустос
26	Марко Раковић	Орнитолог, кустос
27	Миодраг Јовановић	Музејски педагог (биолог), кустос
28	Драгана Вучићевић	Музејски педагог (геолог), кустос
29	Спец. Александра Савић	Сарадник за комуникације, биолог, кустос
30	Спец. Мирослав Јовановић	Ботаничар, виши конзерватор
31	Александар Стојановић	Ентомолог, конзерватор
32	Зоран Вујчић	Геолог, конзерватор
33	Милош Миливојевић	Виши препаратор за геолошке збирке
34	Драгица Стојић	Библиотекар
35	Звонимир Поповић	Препаратор таксидермиста
36	Предраг Илић	Препаратор таксидермиста
37	Бора Милићевић	Препаратор таксидермиста
38	Милена Радочај	Организатор материјално-финансијских и општих послова
39	Милица Денић	Књиговођа / благајник
40	Марија Вучетић	Административно-технички секретар
41	Љиљана Драговић	Музејски водич
42	Марија Урошевић	Спремачица
43	Тања Мирић	Спремачица

ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
ГЕОЛОШКЕ ЗБИРКЕ

Пед. бр.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
1.	552.0	Петролошка збирка	Татјана Милић-Бабић, кустос
2.	552.6	Збирка метеорита	
3.	553	Минералошка збирка	
4.	551.73.592	Збирка палеозојских <i>Invertebrata</i>	Мр Александра Маран, виши кустос
5.	551.76.592	Збирка мезозојских <i>Invertebrata</i>	
6.	551.77.592	Збирка кенозојских <i>Invertebrata</i>	Мр Гордана Јовановић, музејски саветник Мр Биљана Митровић, виши кустос
7.	551.79.598.2	Збирка квартарних птица	Драгана Ђурић, виши кустос
8.	551.79.598.1	Збирка квартарних гмизаваца и водоземаца	
9.	551.79.597	Збирка квартарних риба	
10.	551.78.598.2	Збирка терцијарних птица	
11.	551.78.598.1	Збирка терцијарних гмизаваца и водоземаца	
12.	551.78.597	Збирка терцијарних риба	
13.	551.78.559	Збирка крупних терцијарних сисара	Сања Алабурић, кустос
14.	551.78.559.1	Збирка ситних терцијарних сисара	Др Зоран Марковић, музејски саветник
15.	551.79.559	Збирка крупних квартарних сисара	Сања Алабурић, кустос
16.	551.79.559.1	Збирка ситних квартарних сисара	Др Зоран Марковић, музејски саветник
17.	56.0	Палеонтолошка збирка Петра Стевановића	Мр Гордана Јовановић, музејски саветник

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
ГЕОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

Пед. бр.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
18.	56.1	Палеонтолошка збирка Надежде Крстић	Мр Биљана Митровић, виши кустос
19.	56.2	Збирка фосилних међушаца Косова и Метохије Велимира Милошевића	Мр Гордана Јовановић, музејски саветник
20.	581	Општа палеоботаничка збирка	Мр Деса Ђорђевић- Милутиновић, виши кустос

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
21.	582.4497	Генерални хербаријум Балканског полуострва	Др Марјан Никетић, кустос Мр Олга Васић, кустос Спец. Мирослав Јовановић, виши конзерватор
22.	581.44	Дендролошка збирка Александра Сигунова	Др Марјан Никетић, кустос Спец. Мирослав Јовановић, виши конзерватор
23.	581 .502.7	Колекција споменика природе Београда	Мр Мила Карас, музејски саветник
24.	63251	Збирка корова	Др Марко Несторовић, кустос
25.	582.7.043	Збирка воћа	Спец. Александра Савић, кустос
26.	582.32	Општа збирка маховина	Спец. Мирослав Јовановић, виши конзерватор
27.	582.28.	Миколошка збирка	
28.	582.24	Збирка <i>Mухотусота</i>	Мр Борис Иванчевић, виши кустос
29.	582.29	Општа збирка лишајева	
30.	593.0	Општа збирка <i>Invertebrata</i>	Дубравка Мићковић, кустос
31.	594.0	Општа збирка <i>Mollusca</i>	Др Љиљана Анђус, музејски саветник
32.	594.22	Збирка речентних пужева Петра Павловића	Милош Јовић, кустос
33.	594.25	Поклон збирка <i>Hydrobioidea</i> Павла Радомана	Др Љиљана Анђус, музејски саветник
34.	594.21	Историјска збирка <i>Gastropoda: Lamellibranchiata</i>	Милош Јовић, кустос
35.	594.10	Збирка школъки Анте Тадића	

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
36.	595.46	Збирка <i>Arachnida: Scorpiones</i>	
37.	595.44	Општа збирка паука	Мр Марина Мучалица, библиотекар саветник - биолог
38.	595.43	Општа збирка косаца	
39.	595.10	Збирка <i>Endohelminta</i> риба Обедске баре	Др Љиљана Протић, музејски саветник
40.	595.31	Збирка <i>Crustacea</i>	Милош Јовић, кустос
41.	595.373	Збирка <i>Isopoda</i>	
42.	595.62	Збирка <i>Diplopoda</i>	Др Љиљана Протић, музејски саветник
43.	595.61	Збирка <i>Chilopoda</i>	
44.	595.7	Општа збирка инсеката	
45.	595.7.1	Колекција инсеката Петра Новака	Александар Стојановић, конзерватор
46.	595.7.2	Колекција инсеката Института за заштиту биља	
47.	595.7331	Историјска збирка <i>Odonata</i>	
48.	595.7332	Збирка <i>Odonata</i> Живка Адамовића	Милош Јовић, кустос
49.	595.7333	Општа збирка <i>Odonata</i>	
50.	595.72	Општа збирка <i>Orthoptera</i>	
51.	595.72.1	Колекција <i>Orthoptera</i> Б. Лазаревића	Александар Стојановић, конзерватор

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
52.	595.7531	Збирка <i>Homoptera</i>	Др Љиљана Протић, музејски саветник
53.	595.7532	Збирка <i>Homoptera:</i> <i>Auchenorrhyncha</i> Љубодрага Јанковића	
54.	595.7541	Иницијална збирка <i>Heteroptera</i>	
55.	595.7542	Збирка <i>Heteroptera</i> Николе Кормилева	
56.	595.7543	Студијска збирка <i>Heteroptera</i>	
57.	595.7544	Збирка <i>Heteroptera</i> на гајеним биљкама	
58.	595.7311	Збирка <i>Thysanoptera</i> гајених биљака	Др Љиљана Анђус, музејски саветник
59.	595.7312	Студијска збирка <i>Thysanoptera</i>	
60.	595.7313	Поклон збирка <i>Thysanoptera</i> Габора Јенсера	
61.	595.7314	Збирка <i>Thysanoptera</i> Рихарда цур Штрасена	
62.	595.74	Збирка <i>Neuroptera</i>	Александар Стојановић, конзерватор
63.	595.761	Збирка <i>Coleoptera</i> Недељка Кошанина	
64.	595.762	Општа збирка <i>Coleoptera</i>	
65.	595.763	Збирка <i>Coleoptera:</i> <i>Cicindelidae</i>	
66.	595.764	Збирка <i>Coleoptera:</i> <i>Cerambycidae</i>	
67.	595.765	Збирка <i>Coleoptera:</i> <i>Scarabeidae</i>	

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
68.	595.766	Збирка <i>Coleoptera</i> Љубодрага Јанковића	Александар Стојановић, конзерватор
69.	595.767	Збирка <i>Coleoptera</i> околине Скопља С. Војиновића	
70.	595.762.1	Колекција <i>Coleoptera</i> Стјепана Свирчева	
71.	595.762.2	Колекција <i>Coleoptera</i> Јована Станчића	
72.	595.762.3	Колекција <i>Coleoptera</i> Гивде Нонвејеа	
73.	595.78.1	Колекција <i>Lepidoptera</i> Милоша Рогуље	
74.	595.7891 .1	Колекција <i>Rhopalocera</i> Дурмитора Предрага Јакшића	Др Љиљана Аћус, музејски саветник
75.	595.7891	Општа збирка <i>Rhopalocera</i>	
76.	595.7892	Општа збирка <i>Heterocera</i>	
77.	595.7831	Збирка лептира Арчибалда Рајса	
78.	595.7832	Збирка лептира Бошка Саламона	
79.	595.7833	Збирка лептира Иве Тошевског	
80.	595.7834	Збирка лептира Индије Андраша Галца	Александар Стојановић, конзерватор
81.	595.7835	Збирка афричких лептира	
82.	595.7836	Збирка лептира Јужне Америке	
83.	595.771	Збирка <i>Diptera</i>	
84.	595.774	Збирка <i>Diptera: Asilidae</i>	
85.	595.772	Збирка <i>Syrphidae</i> Слободана Глумца	
86.	595.773	Збирка <i>Syrphidae</i> Смиљке Шимић и Анте Вујића	Александар Стојановић конзерватор
87.	595.776	Збирка <i>Diptera: Tachinidae</i> Пелагије Сисојевић	

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
88.	595.775	Збирка <i>Diptera: Nycteribia</i>	Александар Стојановић, конзерватор
89.	595.791	Општа збирка <i>Hymenoptera</i>	
90.	595.792.1	Општа збирка <i>Chalcidoidea</i>	
91.	595.799.1	Збирка <i>Hymenoptera: Apidae</i> Симеона Грозданића	
92.	595.799.2	Збирка <i>Hymenoptera: Apidae</i> Живомира Васића	
93.	595.799.3	Збирка <i>Hymenoptera: Apoidea</i> Зорана Мучалице	
94.	632.21	<i>Herbarium cecidologicum</i> Душке Симове	
95.	597.06	Остеолошка збирка риба	Драгана Ђурић, виши кустос
96.	597.1	Историјска збирка риба	Дубравка Мићковић, кустос
97.	597.2	Студијска збирка риба	
98.	597.3	Збирка експоната риба	
99.	597.4	Збирка риба Младена Карамана	
100.	597.61	Студијска збирка водоземаца	Мр Ана Пауновић, кустос
101.	597.62	Збирка експоната водоземаца	
102.	598.11	Студијска збирка гмизаваца	
103.	598.12	Збирка експоната гмизаваца	
104.	598.14	Општа остеолошка збирка гмизаваца	Драгана Ђурић, виши кустос
105.	597.63	Остеолошка збирка водоземаца	
106.	598.13	Остеолошка збирка змија Милутина Радовановића	
107.	598.25	Збирка скелета птица	

**ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА
БИОЛОШКЕ ЗБИРКЕ**

РЕД. БР.	КОД	НАЗИВ ЗБИРКЕ	РУКОВАЛАЦ
108.	598.21	Студијска збирка птица	
109.	598.22	Историјска збирка птица	Мр Далиборка Станковић, кустос
110.	598.23	Збирка експоната птица	Марко Раковић, кустос
111.	598.24	Збирка јаја и гнезда птица	
112.	599.1	Студијска збирка сисара	
113.	599.2	Историјска збирка сисара	
114.	599.3	Збирка експоната сисара	
115.	599.4	Збирка егзотичних сисара	
116.	599.5	Југословенска збирка трофеја	Мр Милан Пауновић, музејски саветник
117.	599.6	Збирка страних ловачких трофеја	
118.	599.7	Збирка ловачког оружја и ловачког прибора	

ОДБОРИ, САВЕТИ, РЕДАКЦИЈЕ

Управни одбор Природњачког музеја

Проф. др Видојко ЈОВИЋ, председник
Др Јованка МИТРОВИЋ
Др Надежда КРСТИЋ
Др Љиљана ПРОТИЋ
Миодраг ЈОВАНОВИЋ

Надзорни одбор

Проф. др Слободан КНЕЖЕВИЋ
Проф. др Љупко РУНДИЋ
Драгица СТОЈИЋ

Стручно веће Музеја

Др Љиљана ПРОТИЋ
Др Љиљана АНЂУС
Мр Мила КАРАС
Мр Биљана МИТРОВИЋ

Редакција Гласника Музеја

Др Љиљана ПРОТИЋ
Др Љиљана АНЂУС
Др Марјан НИКЕТИЋ
Мр Александра МАРАН

Редакција Годишњака Музеја

Мр Деса ЂОРЂЕВИЋ-МИЛУТИНОВИЋ
Мр Александра МАРАН
Александра САВИЋ
Дубравка МИЋКОВИЋ
Др Марјан НИКЕТИЋ

ОДЛАЗАК У ПЕНЗИЈУ

ДР ЉИЉАНА АНЂУС

музејски саветник ентомолог

Др Љиљана Анђус, музејски саветник ентомолог, отиша је у пензију 27. децембра 2010. године. У Природњачком музеју радила је 35 година (1975-2010) на више радних места: као секретар Музеја, кустос педагог и преко 30 година, као кустос ентомолог. У почетку је била задужена за збирке лептира. Од 1980. паралелно је радила на обогаћивању и истраживању збирки *Odonata*. Године 1985, одбранила је магистарски рад из области одонатологије.

Када је требало да се определи коју групу инсеката ће обрадити у својој докторској дисертацији, на инсистирање и зналачко образложение нашег угледног ентомолога и професора др Гвида Нонвеја, одлучила је да остатак радног века посвети истраживању трипса. То је група коју нико до тада у Србији, па ни у бившој Југославији није истраживао, тако да је ово био прави изазов и одличан избор. Љиља Анђус је, паралелно са учењем основних морфолошких особина и биологије трипса, почела да формира и збирку. Године 1986, боравила је у Сенкенбершком музеју (Senckenberg Museum) код најбољег стручњака за трипсе, професора Рихарда цур Штрасена. Од професора цур Штрасена добила је мању збирку, која јој је као компаративни материјал веома много значила првих година рада на трипсима.

Љиљана Анђус је успешно одбранила докторску дисертацију 1996. године и постала је врстан стручњак за ову групу инсеката, који имају и велики економски значај.

Основала је, почевши од 1986, четири збирке трипси са преко 30 000 примерака: 1. Збирка *Thysanoptera* гајених биљака, 2. Студијска збирка *Thysanoptera*, 3. Поклон збирка *Thysanoptera* Габора Јансера, 4. Збирка *Thysanoptera* Рихарда цур Штрасена.

Љиљана Анђус је свој радни век у Природњачком музеју провела тачно онако како стоји у опису радног места једног кустоса. Највећи део времена посветила је основним музеолошким пословима: сакупљање, препарирање, етикетирање, конзервирање, идентификација и инвентаризација инсеката. Објавила је на десетине стручних и научних радова на основу материјала из збирки Музеја. Учествовала је на бројним конгресима и симпозијумима у Србији и иностранству, где је такође промовисала Природњачки музеј и његове збирке.

Велики је њен допринос и у излагачкој делатности, где је као аутор или коаутор учествовала у око 40 изложби.

Била је шеф Научне јединице Музеја од њеног оснивања до одласка у пензију.

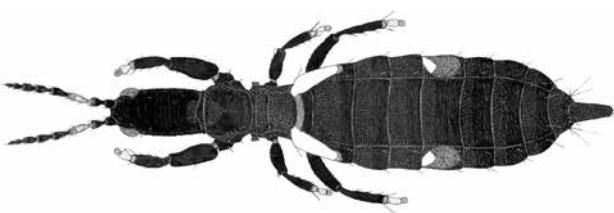
Као особа ведрог духа и широких видика, одувек је била омиљени колега у колективу. Њена разноврсна интересовања и богато образовање чине је сталним и значајним појачањем тима са седиштем на углу Његошеве и Кнегиње Зорке.

Најважније референце

Анђус, Љ., 1985. Биогеографске одлике фауне одоната и дистрибуција врста у неким биоценозама СР Србије. Магистарски рад (рукопис), Универзитет у Београду, Природно математички факултет, Београд, 109 стр.

Анђус, Љ., 1996. Проучавања фауне трипса (Thysanoptera) и значај биљака спонтане флоре за одржавање штетних врста. Докторска дисертација (рукопис), Универзитет у Београду, Пољопривредни факултет, Београд-Земун, 223 стр.

Andjus, Lj., 2008. Butterflies (Lepidoptera, Hesperioidae and Papilioidea) from the Collection of the Natural History Museum in Belgrade. Natural History Museum in Belgrade, Special issue, Vol. 40, Belgrade, 94 pp.

Љиљана Протић

Трипса (женка) *Compsothrips uzeli*
(Hood, 1952) Thysanoptera: Phlaeothripidae.

Цртеж: Александар Стојановић

ПЕТРОЛОШКА ЗБИРКА

(552.0)

Током 2010. године сакупљено је око 325 примерака. Највећи део прикупљен је на терену (градски терен – Србија/Београд и Хрватска). Нешто мањи број је добијен на поклон од колега из Природњачког музеја и других институција, а пар примерака је обрађено током ревизије збирке.

Гранит/гранодиорит плоче
кол. бр. 2010/0004

Шкриљац са малим наборима
инв. бр. I - 3093

Реплика јадарита
кол.бр. 2010/0026

Укупно је прикупљено око 300 примерака. Међу овим примерцима посебно треба поменути узорке шљунка донете из Хрватске инв. бр. I - 3106 (Опатија) као и реплику јадарита кол. бр. 2010/0026 набављену у циљу очувања изузетно мале количине оригиналног јадарита при наредним излагањима.

На поклон су добијена 22 примерка камена различитих величин-на. Део петролошких узорака поклонио је дипл. инж. геотехнике и хидрогеологије Предраг Бабић из Института за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда (три примерка), господин Ненад Грубин, директор београдске фирме „Рио Сава Експлорејшн“ (један примерак), Далиборка Станковић, кустос орнитолог, Природњачки музеј (11 примерака) и Александар Стојановић, конзерватор ентомолог Природњачког музеја (седам примерака).

Извршена је ревизија три примерка непознатих сакупљача без икаквих података у збирци. Будући да су примерци илustrативни и погодни за коришћење у раду, извршена је њихова обрада.

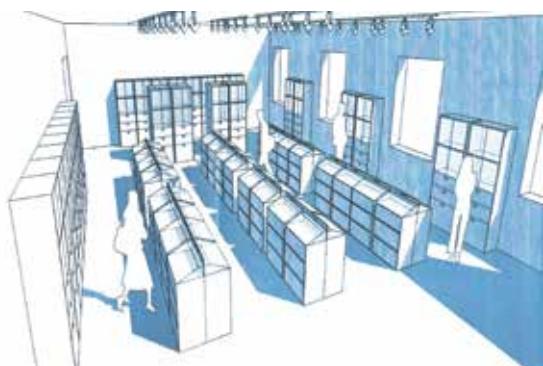
Татјана Милић – Бабић

ЗБИРКА ПАЛЕОЗОЈСКИХ И МЕЗОЗОЈСКИХ ИНВЕРТЕБРАТА

(551.73.592 и 551.76.592)

У 2010. години, Природњачки музеј је наставио сарадњу са Одељењем за превентивну конзервацију „Диана“ Народног музеја у Београду. Ово одељење је од школске 2008/09. акредитовано да води мултидисциплинарне дипломске академске студије из области превентивне конзервације. У оквиру мастер студија из ове области, студент Јована Мишковић је за свој дипломски рад изабрала тему „Анализа стања и процена ризика палеонтолошких збирки Природњачког музеја у Београду - Палеозојска и Мезозојска збирка фосилних бескичмењака“. Интересантан податак за историјат Природњачког музеја је да је Ј. Мишковић унука академика др Петра Стевановића, који је био један од првих кустоса музеја (до 1940), а касније и дародавац палеонтолошке збирке као и одабраног дела научно-популарне литературе.

Преглед, анализа и оцена стања збирки обухватила је следеће сегменте: капацитет смештајног простора, број регистрованих и нерегистрованих предмета, контрола предмета, услове за рад у збиркама (приступачност збирки, приступачност предмета, смештај предмета, време за налажење предмета, искоришћеност простора), људски фактор (број кустоса/конзерватора који научно обрађују и штите предмете), факторе угрожености и ризика (поплава, пожар, влага и крађа). На основу анализе свих испитиваних параметара, дат је предлог мера превентивне заштите са циљем да се побољшају услови коришћења и чувања збирки у складу са постојећим могућностима. Помоћ у интерпретацији података о збиркама пружили су кустоси Александра Маран и Љиљана Протић, ментор.

Идејно решење за смештај палеонтолошких збирки (Јована Мишковић).

Поред плана превентивне конзервације, у овом дипломском раду дато је и идејно решење новог депоа палеонтолошких збирки, који обухвата и простор намењен експозицији предмета. Концепт оптималног смештајног простора за Палеозојску и Мезозојску збирку фосилних бескичмењака сугерисала је А. Маран, на основу прегледа палеонтолошких збирки у природњачким музејима у Мадриду, Лисабону и Њујорку.

Александра Маран

ЗБИРКА МЕЗОЗОЈСКИХ ИНВЕРТЕБРАТА

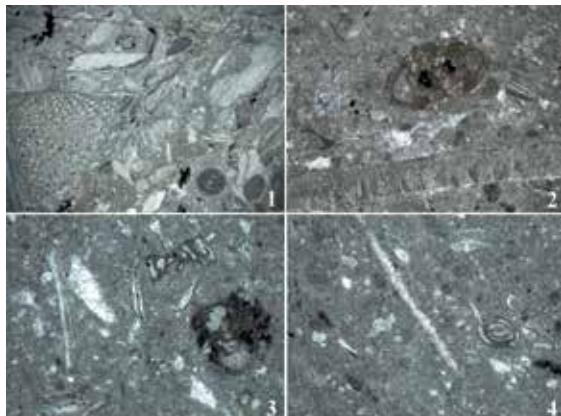
(551.76.592)

Збирка је богатија за 300 примерака разноврсних фосила различитог степена очуваности. Материјал је сакупљан током теренских истраживања на локалитетима у Мокрој Гори, западна Србија и у селу Моравци, околина Љига, западна Србија.

У широј околини Мокре Горе (западна Србија), на локалитетима Урошевићи, Попово брдо, Ограђеница, Тусто брдо, Божурица и Мокра Гора - рампа, сакупљени су представници фосилизоване макрофауне, јежеви, пужеви и школјке, укупно 200 примерака. Издвојени су и узорци стена за израду петролошких, седиментолошких и микропалеонтолошких препарата. Израда препарата извршена је у лабораторији Департмана за минералогију, кристалографију, петрологију и геохемију Рударско-геолошког факултета, захваљујући ангажовању колеге др Небојше Васића, редовног професора.

У току 2010. године, извршена је идентификација дела микропалеонтолошког материјала који обухвата представнике фораминифера (*Charentia cuvillieri* NEUMANN, *Cyneolina paronia parva*, *Hemicyclammina sigali* MAYNC, *Nezzazatinella cf. picardi* (HENSON), *Ovalveolina maccagnoae* DE CASTRO, *Pithonella ovalis* (KAUFMANN), *Pseydorhapydionina laurinensis* (DE CASTRO), *Aeolisaccus* sp, *Glomospira* sp, *Cuneolina* sp, *Nezzazatinella* sp), алги (*Radoicinellopsis sterni* RADOIČIĆ, *Neomeris mokrogorensis* RADOIČIĆ & SCHLAGINTWEIT, *Salpingoporella urladanasi* CONRAD, PEYBERNES & RADOIČIĆ) и харофита (*Atopochara trivolvis* PECK). Захваљујући великом искуству и добром познавању кредних микроасоцијација, материјал је детерминисала колегиница др Рајка Радоичић, научни саветник у пензији. Старост седимената,

1. Препарат са крупним фораминиферима, фрагментима јежева и рудиста (AM 06137a x 6);
2. Бројне калцисфере, *Globigerina* sp, алге *Heteroporella lepina* Pratylron (AM06141a x 1.5);
- 3-4. Пресеци алги, планктонски фораминифери "Globigerina" и бентоски фораминифери *Charentia* sp. (AM06142/06142a x 1.5)

у распону од алба до турона (од пре око 112 до пре око 88 милиона година) утврђена је на основу одређених представника фосилизоване микрофауне и микрофлоре.

Из материјала сакупљеног у околини Љига, издвојене су бројне доњо-кредне пахиодонтне школке, углавном представници *Requienia ammonia*, *Requenia sp*, *Toucasia carinata*, *Toucasia sp*. У западној Србији, примерци ових школки веома су ретки будући да је поменути простор, током доње креде, представљао изоловану област са плитководном маринском седиментацијом у оквиру јединственог шумадијског копна.

Александра Маран

ЗБИРКЕ КЕНОЗОЈСКИХ ИНВЕРТЕРБРАТА

(551.77.592)

У средњемиоценској (баденској) фауни Старог Сланкамена у Војводини препознати су многи фосилизовани остаци палеофауне школке и пужева међу којима се по бројности и очуваности посебно истичу остреје. Пектени су такође чести фосили. Љуштуре су им одлично очуване и чврсте јер су изграђене од калцита због чега се тешко могу поломити ако су услови фосилизације били повољни. Понекад се могу лепо сачувати и тубе црва као што је пример једне серпуле (*Serpula sp*). Сачувана је на површини поломљеног капка школке која му је послужила као подлога за насељавање.

Pecten sp, инв. бр. 6528

Serpula sp, инв. бр. 6517

За палеонтолошку науку поред чврстих делова скелета организама од великог значаја су и трагови животне активности организама из геолошке прошлости. Али се они ретко сачувају. Копролит је фосилизовани измет и указује на начин исхране изумрлих животиња. На теренима Фрушке горе је пронађено неколико копролита величине до 3 см, који највероватније потичу од риба.

Porites sp. инв. бр. 6508

Heliastrea sp. инв. бр. 6503

Нови подаци из старих збирки: Пре више од стотину година, у баденским седиментима недалеко од Неготина, нађена је богата фауна пре тежно пужева и школъки морског порекла. Фауну је сакупио и проучио академик Петар Павловић, један од оснивача и први управник Природњачког музеја. Поред мекушаца, овде је нађен је и велики број корала. По разноврсности корала, седименти Неготина представљају најбогатији локалитет у Србији.

Копролити, инв. бр. 6543

Идентификовано је неколико родова и врста: *Tarbellastrea reussiana* (Milne-Edwards & Haime), *Syzygophyllia brevis* (Reuss), *Siderastraea froehliciana* (Reuss), *Porites* sp., *Heliastrea* sp., *Dendrophyllia* sp. и др.

Гордана Јовановић

ЗБИРКА ТЕРЦИЈАРНИХ РИБА

(551.78.597)

НОВЕ ВРСТЕ ЗА СРБИЈУ: Идентификацијом остатака риба (отолити) са локалитета Орешац у околини Смедерева, први пут је констатовано присуство фосилних риба из породице Sciaenidae на територији Србије. Идентификоване су врсте: *Umbrina cirrhosoides* (Schubert 1902) и *Trewasciaena kokeni* (Schubert 1902)

Trewasciaena kokeni, инв. бр. 1754/2.

Umbrina cirrhosoides, инв. бр. 1754/1

Jovanović, G. Knežević, S. Đurić, D. Bosnakoff, M. Paunović, G. (2010) „Upper Miocene Fauna of Oresac near Smederevo (Serbia)”. Bulletin of the Natural History Museum Belgrade 3:67-93

Драгана Ђурић

ЗБИРКА ТЕРЦИЈАРНИХ ВОДОЗЕМАЦА И ГМИЗАВАЦА

(551.78.598.2)

Аутори изложбе „Диносауруси Аргентине - џинови Патагоније”, Jorge Calvo, Fabio Frachtenberg и Oskar Frachtenberg поклонили су Природњачком музеју модел лобање малог карнивортног диносауруса еораптора (*Eoraptor lunensis*).

Драгана Ђурић

Eoraptor lunensis, мулаџ, инв. бр. 128

ЗБИРКА КРУПНИХ ТЕРЦИЈАРНИХ СИСАРА

(551.78.559)

Ревизија неогених пробосцида: Започета је ревизија неогених пробосцида са територије Србије, у сарадњи са колегом из Stredoslovenske muzeum у Банској Бистрици (Словачка). Примерци су фотографисани, извршена је морфометријска анализа, идентификација и инвентаризација. Инвентарисано је 24 примерка, који су сврстани у 7 врста.

Претходну ревизију неогених и плеистоценских сурлаша у Србији и то у првом реду бројних неогених облика, који су деценијама приказивани у оквиру рода *Mastodon*, урадио је професор Милорад Павловић осамдесетих година прошлог века.

Павловић, М. (1981): Прилог номенклатури фосилних пробосцида Србије. Геолошки анализи Балканског полуострва, 45: 187-202, Београд.

У оквиру исте Збирке, током 2010. године настављено је прикупљање палеонтолошког материјала са локалитета Брајковац. Сакупљено је око 50 kg седимента, одакле је просејавањем издвојен већи број остатаца жирафа, антилопа и свиња. Инвентарисано је 35 примерака, који су идентификовани у 5 врста.

Umbrina cirrhosoides,
инв. бр. 1754/1

Сања Алабурић

ЗБИРКА СИТНИХ ТЕРЦИЈАРНИХ СИСАРА

(551.78.559.1)

Током 2010. године, Збирка ситних терцијарних сисара богатија је за 1300 примерака, мањом одонтолошким остатаком. Издвојени су испирањем седимента донетог са већ познатих налазишта Сибница 4, Снеготин и Мелница, и нових палеогених локалитета у близини Бабушнице – Ралјин, Стрелац и Валниш.

Ово су први налази палеогених ситних сисара на територији Србије. Издвојено је преко 300 зуба *Lypotiphla* и *Rodentia* чија се идентификација врши паралелно у Природњачком музеју у Београду и Институту за палеонтологију универзитета у Утрехту. По први пут се на материјалу из Србије, на основу

микроструктуре дентина инцисива, утврђује припадност роду. До сада су на основу зуба констатовани остаци девет врста глодара од којих су три нове за науку. Сви родови, а самим тим и врсте, први пут су нађене на Балкану.

Молари представника *Diatomyidae* из налазишта Стрелац 1.

Представник фамилије *Diatomyidae* је нов на само за Европу већ и за овај део света. Наиме, за сада географски најближи локалитет представника ове фамилије је Пакистан. Остали, веома ретки фосилни остаци познати су из терцијара Далеког истока где данас живи једини реликт ове фамилије (Лаос).

Такође, веома су значајни и први налази зуба лагоморфи (*Alopox* sp.) у доњомиоценским глинама Сибница 4.

НОВИ РОД И НОВЕ ВРСТЕ ЗА НАУКУ: Посебну пажњу заслужује проналазак новог рода *Vetusspalax*, у оквиру којег је одређена врста *Vetusspalax, progressus n. sp* као и откриће нових врста *Eumyarrion margueritae n. sp.* и *Bransatoglis bosniensis n. sp.*

Нови таксони су презентовани на 19. конгресу Карпато-Балканске асоцијације у Солуну: Wessels W., Marković Z., de Bruijn H. 2010: The early Miocene rodents from Turija (Banovici), Bosnia and Herzegovina. - 19th Congress of the CBGA (Carpathian-Balkan Geological Association), Thessaloniki (Greece), 23-26 September 2010.

НОВЕ ВРСТЕ ЗА СРБИЈУ: *Palaeosciurus cf. feignouxi* / Wessels W., Marković Z., de Bruijn H. 2010: The early Miocene Rodents from Turija (Banovici), Bosnia and Herzegovina. - 19th Congress of the CBGA (Carpathian-Balkan Geological Association), Thessaloniki (Greece), 23-26 September 2010.

Зоран Марковић и Милош Миливојевић

ОПШТА ПАЛЕОБОТАНИЧКА ЗБИРКА

(581.)

Током новембра 2010, урађена је комплетна ревизија карбонске флоре са подручја Млава - Пек (кол. бр. 40) и Вршка чука (кол. бр. 36). Ревизију је урадио академик Јанаки Тенчов (Yanaki Tanchov) из Бугарске (Geological Institute of the Bulgarian Academy of Sciences). Др Тенчов је идентификовao преко 350 примерака са оба локалитета и фотографисао око 70 најбољих примерака. Све фотографије се налазе у фототеци палеоботаничког материјала у Природњачком музеју.

Кустосу Деси Ђорђевић-Милутиновић, на чију молбу је и дошао да прегледа збирку, др Тенчов је поклонио бројне радове и књиге везане за детерминацију карбонских биљака.

Др Јанаки Тенчов је специјалиста за област карбонских биљака тако да је његово мишљење било од изузетне важности. У неким случајевима потврђене су детерминације које су ранијих година урадили академик Никола Пантић и кустос Деса Ђорђевић-Милутиновић, док су у другим случајевима откривени нови родови и врсте. Ова изузетно богата збирка карбонске флоре, управо због бројних и добро очуваних примерака, често је у мањем обиму описивана и публикована. Међутим, будући да у Србији не постоји адекватна савремена литература за детерминацију карбонских биљака, тек после ревизије др Тенчова, целокупна збирка је добила своју праву музеолошку и научну вредност. Овом приликом се Природњачки музеј и кустос палеоботаничке збирке још једном захваљују др Јанаки Тенчову на великој и несебичној помоћи.

Академик др Јанаки Тенчов и
Деса Ђорђевић-Милутиновић,
током детерминације и ревизије
карбонске палеофлоре.

Odontopteris sp.,
инв. бр. 122

Alethopteris sp.,
кол. бр. 36-09

Alethopteris pensylvanica,
инв. бр. 77

Литература у којој се помињу описане збирке са подручја Млава - Пек и Вршка чука, наводи се у поглављу: „Публикације у којима се наводе збирке из Природњачког музеја у Београду“

Деса Ђорђевић-Милутиновић

ГЕНЕРАЛНИ ХЕРБАРИЈУМ БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА

(582.4497)

Током 2010. године, сакупљено је и хербаризовано преко 1600 примерака биљног материјала са око 60 теренских екскурзија. Међу најинтересантније налазе спадају примерци белог буна (*Scopolia carniolica* Jacq) у околини Мајданпека и доминиканског рогоза на обали Облачинског језера.

НОВА ВРСТА ЗА ФЛОРУ СРБИЈЕ И ЗБИРКУ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА:

Доминикански рогоз *Typha domingensis* (Pers.) Steud.

Публиковано у: Uotila, P., Raus, T., Tomović, G., Niketić, M. (2010): *Typha domingensis* (Typhaceae) new to Serbia. – *Botanica Serbica* 34(2): 111-114.

Након Петог балканског ботаничког конгреса у Београду, организована је постконгресна екскурзија на подручју источне Србије. Једна од дестинација било је и мало природно Облачинско језеро у Нишко-Добричкој котлини, између Ниша и Прокупља, окружено фрагментима слатина, које су данас у великој мери претворене у обрадиве површине. Површина језера је готово кружног облика, само 450-500 метара у пречнику. Овај водени басен представља једини остatak некадашњег неогеног језера које се простирало у области између данашњег Лесковца и Алексинца. Током истраживања на овом терену уочено је да вегетацију равне обале и плитке воде чине густе састојине доминиканског рогоза *Typha domingensis* (Pers.) Steud. и *Schoenoplectus tabernaemontani* (C.C. Gmel.) Palla, а у мањој мери и *Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla. Будући да не постоје наводи, нити хербарски примерци, који указују на присуство врсте *Typha domingensis* на овим просторима, закључено је да је у питању нова врста за флору Србије.

Доминикански рогоз је распрострањен у тропским крајевима где је чест едификатор у вегетацији мангрове. Такође је познат и из јужнијих делова Медитерана. На Балканском полуострву *T. domingensis* је била констатована у Грчкој, Бугарској, Македонији и Црној Гори.

Претпоставља се да је ова врста од давнина присутна у флори Србије, а разлоге због којих све до сада није констатована, вероватно треба тражити у њеној великој морфолошкој сличности са осталим представницима рода *Typha* (посебно са *T. angustifolia*). Имајући у виду да у близини Облачинског језера (Лалиначка слатина), као и на југу Србије (Александровачка слатина) постоје слична слана станишта, могуће је очекивати и нове налазе доминиканског рогоза на поменутим локалитетима. Додатна теренска истраживања показаће да ли су ова очекивања била оправдана.

Typha domingensis (Pers.)
Steud. кол. бр. ко. 20100913

Марјан Никетић

Станиште доминиканског рогоза (*Typha domingensis*) (Нишко-добрничка котлина, Облачинска слатина, Облачинско језеро).

Шевар *Typha domingensis* на обали језера.

КОНЗЕРВАЦИЈА И ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА ХЕРБАРСКОГ МАТЕРИЈАЛА ДР САВЕ ПЕТРОВИЋА (генерални хербаријум Балканског полуострва 582.4497)

Као један од пионира српске ботанике, др Сава Петровић, прославио се капиталним делом „Флора околине Ниша”, у којем је описао и десетак нових биљних таксона за науку. Један део његове изврнне хербарске збирке налази се у Природњачком музеју у Београду и има изузетан музеолошки и историјски значај. Материјал потиче из друге половине XIX века и заједно са Панчићевим ексикатима доспео је у Природњачки музеј 1903. године као зачетак данашњег Генералног хербаријума Балканског полуострва. Састоји се од 648 хербарских табака са 1.062 хербарска примерка. Материјал датира из периода од 1876. до 1882. године и садржи примерке 629 различитих биљних врста из

Stellaria holostea
инв. бр. 02-068

Anemone ranunculoides инв. бр. 02-109

Anemone coronaria
инв. бр. 02-110

Serapias cordigera
инв. бр. 02-637

једанаест држава, при чему су најзаступљенији локалитети са подручја Србије и Француске. Будући да хербаријум датира из периода интензивног рада Саве Петровића на проучавању флоре околине Ниша, највећи број врста из Србије сакупљен је у овој области – 65 хербарска табака. Претпоставља се да и већина од 239 табака, без назначеног локалитета на етикетама, потиче из ове области. Један мањи број примерака је из околине Београда (19 хербарских табака), док је 39 хербарских примерака сакупљено из других крајева Србије. Са територије Француске потичу 182 хербарска примерка. Хербарски материјал са овог подручја датира из периода од 1880. до 1882. године и углавном потиче са југа Француске, пре свега Азурне обале (Кан и Ница), где је Сава Петровић у више наврата одлазио.

Како се највећем делу хербарског материјала, који је сакупио овај знаменити српски ботаничар, изгубио сваки траг, ова збирка представља значајан део његове материјалне заоставштине која се налази у Србији. Поједини хербарски примерци налазе се и у хербаријуму Института за ботанику и Ботаничке баште у Београду, као и у хербаријумима широм Европе где их је он својевремено слао на анализе (идентификацију) и за размену.

Комплетан хербарски материјал из ове збирке је конзервиран, положен у нове хербарске табаке и стављен у нове хербарске кутије. Примерци су очишћени, учвршћени и вишеструко заштићени, материјал је прегледнији и његово коришћење је лакше. Хербарски табаци су реинвентарисани, врсте ревидиране, направљен је потпуни списак хербарског материјала и урађена је комплетна фотодокументација.

Мирослав Јовановић

Годишњак Природњачког музеја

ЗБИРКА ВОЋА

(582.634.1)

Током 2010. године, Збирка воћа обогаћена је плодовима алохтоних сорти крушака које су добијене од Института за воћарство у Чачку. Плодови су конзервирани у 75 постотном раствору алкохола и смештени у тегле, у оквиру течне збирке воћа.

Конзервирано је 112 плодова од десет различитих сорти крушака, међу којима су углавном комерцијалне сорте: друардова, боскова бочица, киферова, калуђерка, друштвенка, хардепонтова, клержо, красанка, пакамс тријумф и виљамовка.

Pyrus communis

кол. бр. L-T-230910-4-1;

T-230910-6-2

Александра Савић

СТУДИЈСКА ЗБИРКА НЕТЕРОПТЕРА

(595.7543)

Урађено је разврставање примерака сакупљених у 2009. години по фамилијама, родовима и врстама. Највише је урађено у оквиру фамилије *Coreidae* и *Pentatomidae*.

Урађен је попис врста фамилије *Reduviidae* из збирке *Heteroptera* Петра Новака и из збирке Института за заштиту биља. Установљени су нови подаци о распрострањењу врста фамилије *Reduviidae*, после прегледа материјала у ентомолошкој збирци - публикација: Protić, Lj. 2010: Assassin Bugs (Insecta: Heteroptera: Reduviidae) in the Natural History Museum in Belgrade. Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 3: 141-159.

У марту и априлу урађена је идентификација материјала у оквиру фамилије *Miridae* до родова, а код неких примерака и до врста. Укупно је идентификовано 14 родова (око 300 примерака) који су распоређени у Студијској збирци *Heteroptera*.

Драгиша Савић, биолог из НП Фрушка гора у току 2009. и 2010. уловио је на више локалитета 86 примерака *Heteroptera*. Идентификацијом ових примерака утврђено је 38 врста *Heteroptera*, од који су две нове врсте за фауну Србије.

Ревизија рода *Phytocoris* - укупно је идентификовано 17 врста. Ревизијом *Metapterus linearis* Costa у збирци Николе Кормилева, установљено је да сви примерци припадају *Metapterus caspicus* (Dohrn). Ревизија рода *Myrmecophyes* – у Студијској збирци налазе се три врсте: *Myrmecophyes alboornatus* (Stål), *Myrmecophyes latus* Wagner и *Myrmecophyes montenegrinus* Wagner (Балкански ендемит).

НОВИ НАЛАЗИ: *Elasmucha fieberi* (Jakovlev) - Други налаз у Србији после 1935. године. Примерак је уловио Александар Стојановић. Публикација: Protić, Lj. 2010. Shield Bugs (Heteroptera: Acanthosomatidae) in Serbia. Acta Entomologica serbica, 15, 2: 261-263

 Поклони: Др Владимир Жикић из Ниша поклонио је 100 примерака *Heteroptera* уловљених у Црној Гори. У добијеном материјалу идентификовано је 18 врста.

ЗБИРКА ЛЕПТИРА МОМЧИЛА ЗЕЧЕВИЋА

(595.78.2)

Природњачки музеј у току 2010. откупио је збирку Момчила Зечевића (1926 – 2003), која је оформљена 1961. година. У збирци се налазе примерци са бројних локалитета Тимочке крајине, од Лепенског вира на Ђердану до Бабиног зуба на Старој планини. Један, значајан део збирке је пореклом са локалитета НП Дурмитор у Црној Гори. Релативно мали број лептира је са ширег подручја бивших југословенских земаља а само неколико примерака је ван овог подручја. Збирка се састоји од 26.382 примерка инсеката. Од тог броја 95,4 одсто су лептири са преко 1035 врста.

Antheraea yamamai (Guerin – Meneville 1861) –
јапанска свилопрельја fam. Saturnidae; *Bombyx mori* (Linnaeus 1758) – свилена буба fam.
Bombycidae и *Saturnia pyri* (Denis & Schiffermuller 1775) – велики ноћни пауновац fam. Saturniidae.
Инв.бр. MZ 275

Годишњак Природњачког музеја

Паковање и транспорт ове збирке извршили су Александар Стојановић и Мирослав Јовановић.

По доношењу збирке у Музеј, Александар Стојановић започео је конзервацију примерака. Прво је извршена дезинсекција свег донесеног материјала, потом су унесене у Ентомолошку збирку. Све кутије са ентомолошким материјалом Момчила Зечевића су најпре сложене по постојећим бројевима и раздвојене у неколико целина ради лакше обраде. Свака „ентомолошка“ кутија је пре било каквих радова фотографисана и обележена бројем од MZ 1 до MZ 352. Утврђено је и забележено стање материјала као и оштећења од музејских штеточина. У сваку кутију стављен је репелент нафталин у стакленим флаконима. Непрепаровани материјал у ковертићима (MZ ков1 - MZков7) је препакован у кутије за непрепаровани материјал јер су оригиналне биле без поклопца.

У делу збирке Лептира Тимочке крајине (MZ 280 - MZ 308) утврђен је и број врста, јер су у њима лептири сложени систематским редом као нека врста типског материјала за ову збирку. Рукописи, књиге и сепарати из заоставштине Момчила Зечевића су раздвојени и препаковани.

Nymphalidae, инв. бр. MZ 290

Saturnia pyri (Denis & Schiffermuller 1775) – велики ноћни пауновац fam. Saturniidae, инв. бр. MZ 82

Љиљана Протић, Александар Стојановић

ОПШТА ЗБИРКА MOLLUSCA

(594.00)

ТЕЧНА ЗБИРКА „ФАУНА ГАСТРОПОДА СЛИВА ЈУЖНЕ МОРАВЕ“

Божана Караман, музејски саветник Природњачког музеја у Подгорици поклонила је 17. 11. 2010. течну збирку „Фауна гастропода слива Јужне Мораве“ која се састоји од четири тегле од 1 kg и две веће тегле пуне флакона са око 2131 примерком слатководних гастропода: 15 врста, 11 родова, 7 фамилија.

Збирку је примио Александар Стојановић.. Сваки флакон је детаљно очишћен и испран чистим алкохолом а затим је материјал доливен новим алкохолом. Тамо где је било потребно замењени су запушачи од вате и етикете. Материјал је смештен у просторију у којој се чувају збирке Гастропода у Општем депоу.

Уз збирку је приложен и један сепарат рада Божане Караман у коме је обрађена ова збирка: Karaman, B. J. 2005 Fauna of Gastropoda (Mollusca) of the Waters of Južna Morava Drainage System (Serbia & Montenegro). Црногорска академија наука и умјетности, Гласник одјељења природних наука, 16: 41-49

Alethopteris pensylvanica
инв. бр. 77

Љиљана Протић, Александар Стојановић

БИБЛИОТЕКА

Током 2010. године, рад Библиотеке био је усмерен на евидентирање ново-пристиглих публикација, књига и часописа кроз лисне каталоге и електронске базе. Рад са корисницима у Музеју и ван Музеја текао је континуирано. За потребе издавачке делатности Музеја, библиотекари су прибављали CIP, ISSN и ISBN записи у Народној библиотеци Србије и достављали обавезне примерке.

Оба библиотекара, Марина Мучалица и Драгица Стојић су похађале обуку за коришћење библиотечког програма НИБИС.

Традиционално добра сарадња с Народном библиотеком Србије наставила се и током 2010. године. Госпођа Ивана Николић, Секција за размену, Одељење селективне набавке, проследила је и ове године вишкове стручне и популарне

литературе, што је, нажалост, било једино увећање фонда, не рачунајући размену. Поклон броји 123 књиге, 23 часописа и 12 сликовница.

Ажуриране су адресе и Bulletin of the Natural History Museum је послат сродним институцијама. Библиотека је током 2010. године проследила циркуларно писмо музејским библиотекама, сродним установама и појединцима, и понудила је своје вишкове књига и часописа на поклон. Дупликати књига и часописа су издвојени, спаковани и однети у Чачак, Бабушницу и Брус. Библиотека је активно учествовала у изради плаката, који је уједно обележио и 115 година постојања Музеја.

Марина Мучалица, Драгица Стојић

ИЗ АРХИВА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

ПУБЛИКАЦИЈЕ У КОЈИМА СЕ НАВОДЕ ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

Сваки научни или стручни рад коме је основна тема нека од збирки Природњачког музеја од великог је значаја на само за кустосе, конзерваторе и препараторе који тренутно раде Музеју, већ и за све оне који ће наследити бригу о збиркама. Зато смо одлучили да у Годишњак уврстимо и рубрику са референцама радова и манускрипта у којима се помињу збирке Природњачког музеја.

Редакција Годишњака

ЗБИРКА ТЕРЦИЈАРНИХ ГМИЗАВАЦА И ВОДОЗЕМАЦА 551.78.598.1

Jovanović, M., D. Djurić & Z. Marković (2002): Tertiary Reptiles of the Central Part of the Balkan Peninsula; Biota 3(1-2), (Proceedings of the 11th Ordinary General Meeting of Societas Europea Herpetologica (SEH), Zalec, Slovenia, July 13-17, 2001)

Đurić, D. & Jovanović, M. 2005: Fosilna herpetofauna sela Vračević kod manastira Bogovađa (centralna Srbija); CD izdanje zbornika radova za 14. Kongres geologa SCG

ЗБИРКА ТЕРЦИЈАРНИХ РИБА 551.78.597

Jovanović, G., Knežević, S., Đurić, D., Bosnakoff, M., Paunović, G. (2010) „Upper Miocene Fauna of Oresac near Smederevo (Serbia)“. Bulletin of the Natural History Museum Belgrade 3:67-93

Општа палеоботаничка збирка 581

Карбонске збирке са подручја Млава-Пек и Вршка чука

Пантић, Н. 1951 Прилог познавању доњопермске флоре Вршке чуке. Геолошки анали Балканског полуострва 19, 119-136

Пантић, Н. 1952. Фосилна флора из области између Млаве и Пека. Геолошки анали Балканског полуострва 20, 87-123

Djordjević-Milutinović, D. 2010. An Overview of Paleozoic and Mesozoic Sites with Macroflora in Serbia Bulletin of the Natural History museum 3, 27-46

Манускрипти:

Пантић, Н. 1951 Фосилна флора из области између Млаве и Пека са освртом на целокупну флору антраколита. Дипломски рад. Рударско геолошки факултет, Београд

Стевановић, И. 1997 Карбонско пермска флора из области између Млаве и Пека и на Вршкој чуки – Дипломски рад Рударско геолошки факултет, Београд

Беранска збирка

Пантић Н. 1987 О значају проучавања старије миоценске флоре Иванграда. Зборник радова посвећени академику Зарији М. Бешићу: 39-45, Титоград

Djordjević-Milutinović, D. & Ćulafić, G. (2008): Middle Miocene Flora of Jasikovac – Comparasion with Recent Pine-oak Assotiations of Central America. - Bultein of the Natural History museum 1: 25-41, Belgrade.

Djordjević-Milutinović, D. & Ćulafić , G. (2010) Vegetation Succession during the Miocene Period in the Area of Berane-Police Basin. Natura Montenegrina, Podgorica, 9 (2): 215-247.

Манускрипти:

Васовић, Б. 1977. Миоценска флора Иванградског басена. Дипломски рад. Рударско геолошки факултет

Ђорђевић-Милутиновић, Д. (1998) Миоценска флора Беранског басена (магистарски рад) - Рударско геолошки факултет.

Пулејковић, Д. 1974. Миоценска флора Иванградског угљоносног басена. Дипломски рад. Рударско геолошки факултет

Рибичић, П. 1990 Миоценска флора Иванградског басена. Дипломски рад. Рударско геолошки факултет

IN MEMORIAM

ДАНКА ЧУБРИЛОВИЋ (1916 – 2010)

Кустос ентомолог, у Природњачком музеју радила је од 1952. до 1972. године. Била је задужена за збирке лептира. Запамћена је као велики сакупљач. У Ентомолошкој збирци налази се више хиљада примерака дневних лептира (*Rhopalocera*) које је највише ловила у околини Београда (Ада Циганлија), на Јастрепцу и Јахорини (БиХ).

Своје резултате није публиковала. Ипак, користан је њен прилог о инсектима Обедске баре, који је објавила пре 50 година. Материјал, односно примерци који су обрађени у том раду, чувају се у Ентомолошкој збирци Природњачког музеја: Трипковић-Чубриловић, Д. 1960. Инсекти сакупљени на терену Обедске баре. Гласник Природњачког музеја, Београд, Б 15: 49-66.

Супруг Данке Чубриловић, академик Васа Чубриловић, донео је из Хиландара, са Атоса, више примерака лептира, који се налазе у саставу Опште збирке *Rhopalocera* (595.7891).

Са великим ентузијазмом радила је са ђацима основних школа. То је био едукативни рад захваљујући коме судеца учила основне појмове о морфологији, идентификацији и заштити лептира. Генерације тадашњих основаца заувек су запамтиле мале диораме са биљкама и карактеристичним инсектима на цветовима. На сталној поставци, која је била у подруму зграде Музеја, у улици Кнегиње Зорке, остаће запамћена диорама у којој су изложене штеточине храста, као и диорама „Инсекти на зови“ која је била изложена на поставци у Пионирском Природњачком музеју у Пионирском граду.

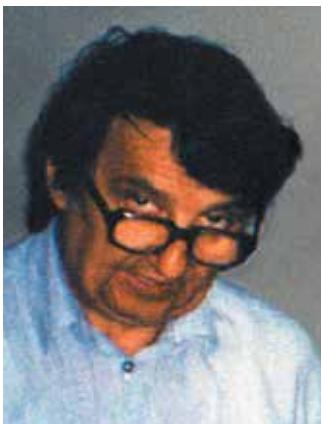
После пензионисања, колегиница Данка више никада није дошла у Музеј, иако ју је више пута позивала кустос Љиљана Анђус, која је такође била задужена за збирку лептира.

Пре него што је засновала радни однос у Музеју, Данка Чубриловић је радила у секретаријату Београдског универзитета.

Тек 2004. године, кустоси Љиљана Анђус и Љиљана Протић посетиле су своју колегиницу Данку, тада већ старицу, која се веома тешко кретала. Упркос здравственом стању и даље је била ведрог духа, пријатног гласа и, ако утисак не вара, срећна што поново евоцира успомене на свој рад у Природњачком музеју.

Љиљана Протић

РАЈКО КНЕЖЕВИЋ (1939 - 2010)

Ликовни уметник-препаратор таксидермиста. У Природњачком музеју радио је од 1963. до 2002. године.

Како је Рајко започео рад у Природњачком музеју?

У нашем Музеју, као и у осталим природњачким музејима, веома је тешко пронаћи и запослiti препаратора јер за то занимање нема адекватне школе. Зато су тај посао код нас у Музеју обављали многи млади људи различите школске спреме од матурантске гимназије, електричара, дизајнера, техничара до вајара и академских сликара.

Тадашњи директор музеја, Живомир Васић, (у Музеју од 1961. до 1983) је у сарадњи са кустосима планирао је да отвори сталну изложбу Природњачког музеја у подрумским просторијама зграде у улици Кнегиње Зорке 57. У потрази за препаратором, у Вишој педагошкој школи у Београду препоручен му је један студент са афинитетима које би требало да има препаратор Природњачког музеја. То је био Рајко Кнежевић, који је од почетка (1963) радио на поставци Сталне изложбе. Рајков сликарски таленат дошао је до изражавању три велике диораме – четири биоценозе: Високопланинска, Шумска, Барска и Живи свет морског дна. Стална поставка под називом „Нежива и жива природа“ свечано је отворена 15. септембра 1964.

Рајко Кнежевић је био зоолошки препаратор. Поред неспорног талента, непрекидно се усавршавао. У почетку је често одлазио у Зоолошки врт да посматра животиње, њихове покрете и понашање које је после примењивао у изради дермопластичних препарата птица и сисара. У зоолошким збиркама налази се велики број примерака од риба до сисара које је урадио, а посебно треба истаћи као врхунски рад његове дермопластично-таксидермијске препарате муфлона, срндаћа, вука, шакала, добра.

Др Ђорђе Мирић, кустос задужен за збирке птица и сисара, дуги низ година је усмеравао Рајка у раду. Заједно су обишли многе пећине из којих су донели бројне примерке слепих мишева које су заједно препарирали.

У сарадњи са кустосима учествовао је у поставци свих изложби које су организоване у току његовог вишедеценијског рада у Природњачком музеју. Мајсторски је паковао експонате који су излагани ван Музеја.

Рајко је био задужен и за фотолабораторију. Снимио је и израдио велики број фотографија, које ће бити трајно чуване у Музејској фототеци, а теме и предмети су различити: од појединачних експоната, станишта у природи до снимања многих друштвених збивања у Музеју.

Рајко Кнежевић запамћен је не само по урађеном великом броју експоната, који се и данас користе у поставкама нових изложби, већ и по небројано великом броју цртежа, скица, слайдова, које је урадио као илустрације за изложбе, стручне и научне радове тадашњих кустоса. Био је непревазиђен уметник за диораме. Међу најатрактивнијим диорамама су: Ерозија, Пећина, Фазанка са младима, Гњурац на пловећем гнезду.

Својим квалитетима и талентом за цртање и вајање, успевао је да од мало материјала направи права изложбена ремек-дела. Верујем да ће још дуги низ година таксiderмијски рад овог уметника остати непревазиђен.

Љиљана Протић

ЈАСМИНА БУДИСАВЉЕВИЋ (1940 – 2010)

Према систематизацији радних места, Јасмина Будисављевић је била ликовни техничар, међутим опсег њеног вишегодишњег рада био је много већи и разноврснији. У Природњачком музеју радила је од 1978. до 2005. године.

Јасмина Будисављевић је рођена у Нишу, где је похађала школу, а матурирала је на тада веома цењеној школи за вајарство. У средњој школи савладала је многе технике на различитим природним материјалима као што су текстил, дрво и метал.

Прве две године у Музеју радила је искључиво дермопластичне препарате риба. Толико се усавршила у препарирању риба да је постала чак болја и од, до тада непревазиђеног, Рајка Кнежевића. После урађених преко 200 експоната риба различитих величина, Јасмина је стекла велико искуство. Сваки урађени експонат је био другачији и за њу нису постојале препреке мада је Музеј у музеју

Рајко Кнежевић, Јасмина Будисављевић, Тања Милић-Бабић.

код различитих врста риба наилазила на различите проблеме почевши од типа коже, крљушти, облика зуба, боје тела. Своје знање и искуство Јасмина Будисављевић је написала у хабилитационом раду за звање виши препаратор, који се чува у Архиви Музеја.

Зашто је Јасмина Будисављевић две године радила експонате риба?

Збирке риба у Природњачком музеју у односу на збирке птица и сисара биле су до 1978. године неупоредиво мање. Према петогодишњем плану, 1980. године требало је да се постави изложба „Рибе наших вода“. Како су се до тада у збирци налазили само стари експонати, који су већ више пута излагани и оштећени, било је неопходно обновити и увећати број препарираних риба. Тада је на конкурсу изабрана Јасмина Будисављевић, која је више од годину дана радила на одређено време. Када је Јасмина почела да ради у Музеју, то је био својеврсни феномен. Она је од седам сати ујутро до три сата после подне седела за препараторским сто-

лом и препарирала. Сви смо били задивљени. Временом је радила и крупне експонате. Заједно са Рајком Кнежевићем и Александром Влајићем урадила је импозантне примерке ајкула, које су репрезентовале нашу државу на Светској изложби у Лисабону. Иницијатор и главни покретач да се ураде ови велики таксидермијски препарати била је Јасмина.

Марија Урошевић, Рајко Кнежевић, Јасмина Будисављевић и Тања Милић-Бабић

Била је непревазиђена у рестаурацији оштећених и старих експоната риба.

Веома инвентивна, увек би нашла неко решење да уради нови тежак таксидермијски препарат, као на пример риба каиш или да ретушира боју неког више деценија старог препарата или да поправи оштећено пераје или крљушти.

Иако ће Јасмина Будисављевић бити запамћена као препаратор за рибе, њен рад остао је забележен и у многим другим зоолошким и геолошким збиркама. Препарирала је инсекте, издвајала је из теренских узорака рецентне и фосилне пужеве, ретуширала је кљунове и ноге птица. Урадила је 10 мулажа метеорита, који су више пута излагани. Урадила је велике мулаже фосилних риба и гмизаваца. За изложбе Музеја урадила је велики број цртежа. Имала је велики дар у прецртавању. Често је сугерисала Рајку Кнежевићу у изради великих портрета Андриша Галца, Чарлса Дарвина, Јосифа Панчића.

Јасмина је волела Музеј, била је особа од поверења. Годинама је ујутру откључавала Музеј, а у једном периоду, док смо се грејали на каљеве пећи, била је и ложач.

Укратко, Јасмина је била вредна, пожртвована, тачна, поштовала је рокове, болела ју је неправда, а због свог „језика“, често је имала проблеме са запосленима.

Љиљана Протић

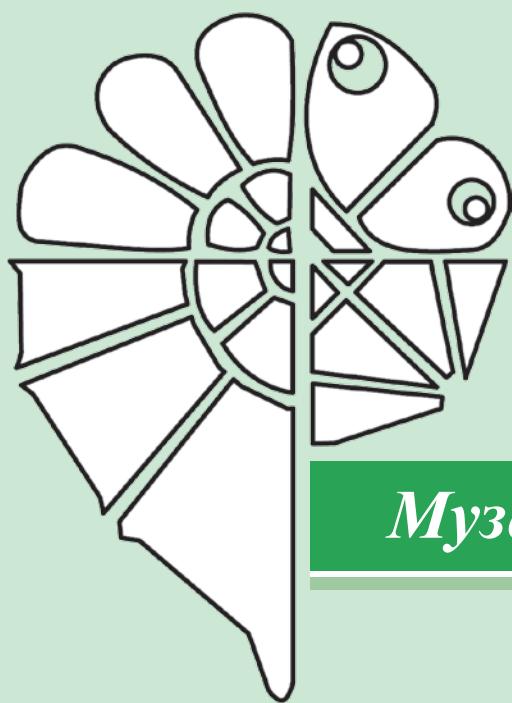
АЛЕКСАНДАР РАДОЈКОВИЋ, 1934-2010.

Рођен је 1934. у Пироту. Запослио се у Музеју 1976. године, и мада је био дипломирани биолог, више од 20 година, је радио као секретар Природњачког музеја. Међу колегама је био познат по надимку Саша-секретар. Са места секретара је, 1999. године, отишао у старосну пензију.

Деса Ђорђевић-Милутиновић

Сека Црногорац, Марија Урошевић ,
Саша Радојковић, Оља Васић,
Слободан Регнер, Нена Михајловић

Музеј у природи

ГЕОНАСЛЕЂЕ СРБИЈЕ

Задужбина "Илија М. Коларац",
Београд, 25. 02 - 18. 03. 2011.

У периоду од 25. фебруара до 18. марта 2011. године, у малој сали Коларчеве задужбине, одржан је циклус предавања "Геонаслеђе Србије", који су организовали Миленко Тодоровић, представник задужбине и др Драган Миловановић, професор Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду. Одржано је четири предавања, са циљем да се широј јавности, на популаран и сликовит начин, представи разноврсност и богатство геолошких феномена на подручју Србије и укаже на потребу и значај да се репрезентативни објекти геолошког наслеђа заштите и сачувају за будуће генерације.

Уводно предавање о геодиверзитету и геонаслеђу, одржала је кустос Природњачког музеја, А. Маран („Геонаслеђе - како га одабрати, заштитити и сачувати”, 25. фебруар 2011), у намери да представи две основне компоненте у природи – живу, биолошку (биодиверзитет) и неживу, геолошку (геодиверзитет) и да да кратак историјат иницијатива и активности како у домену заштите природе тако и објекта геодиверзитета и геонаслеђа код нас и у свету. Геонаслеђе Србије, као занимљиво путовање кроз атрактивне али мало познате пределе Србије, представио је др Драган Миловановић ("Геонаслеђе Србије"/4. март 2011). О геолошком наслеђу Војводине и номинацији националног парка "Фрушка гора" као потенцијалног кандидата за европску мрежу геопаркова, говорио је геолог Лajoш Секе („Геонаслеђе Војводине”, 11. март 2011). Последње предавање у циклусу приредио је др Љупко Рундић, професор Рударско-геолошког факултета у Београду, на тему "Геонаслеђе Београда и његове околине" (18. март 2011).

Александра Маран

ПАЛЕОНТОЛОШКА ПРОУЧАВАЊА СИТНИХ СИСАРА НА ПОДРУЧЈУ СРБИЈЕ

Захваљујући истраживањима у оквиру пројекта "Еволуција унутар изолованих екосистема: Неоген Динарског језерског система", на коме су заједно радили стручњаци Природњачког музеја у Бечу, Природњачког музеја у Београду и Института за палеонтологију универзитета у Утрехту, у протеклих пет година, на територији Босне и Херцеговине, откривени су бројни локалитети са остацима сисара палеогене и неогене старости. Након палеонтолошких анализа саку-Музеј у природи

Након машине, узимање узорака мора се одрадити ручно

Фосилоносни локалитет у Мелници налази се у кориту потока

Кости крупних сисара, пронађене у мајдану плиоценског песка, Доњи Стрижевци

сл. 2) сакупљена тек септембра месеца, када су се у истраживања укључили и стручњаци Института за палеонтологију из Уtrechta. Испирање је вршено на терену и у ту сврху коришћена су статична и виброметрија (сл. 3). Овом методом издвојено је преко 300 зуба ситних сисара (*Lipotyphla* и *Rodentia*) чија

пљеног материјала, откривене су нове врсте и родови, углавном ситних сисара, што је допринело да се расветли улога и значај територије централног Балкана за развој неогених фауна Европе, Азије и Африке. То је био повод да се и на подручју Србије започне са детаљним истраживањима.

У пролеће 2010. године, двочлана екипа Природњачког музеја у Београду обавила је прелиминарно истраживање у коритничком и бабушничком басену. Узети су узорци из лапората на локалитетима на којима су, по подацима претходних палеонтолошких испитивања, пронађени остаци фосилизованих риба и фосилизоване флоре. На основу ових налаза и резултата палеомагнетних истраживања, утврђено је да лапораци представљају највиши хоризонт седиментне серије олигоценске старости. У околини Бабушнице, у селима Стрелац, Раљин и Валниш, откривени су и седименти најнижег хоризонта - конгломерати, пешчари и глине. У прослојцима глине, откривени су бројни фрагменти мекушаца и угља и из њих су испрани и бројни остаци кичмењака (делови костију и зуба ситних и крупних сисара, зуби, кости и покровне плочице крокодила, пршљенови, вилице и плочице мањих гмизаваца и водоземаца).

Истраживања су настављена током 2010., али је највећа количина материјала (2000 kg седимента, сл. 1 и

је идентификација у току и изводи се паралелно у Природњачком музеју у Београду и у Утрехту.

На основу микроструктуре глеђи секутића, по први пут се на материјалу из Србије утврђује припадност роду. Применом ове методе, до сада су идентификовани представници девет врста глодара: четири врсте су исте или сличне налазима из турске Тракије, две врсте одговарају налазима из Сингула (Доњи Кавказ, Турска) док су три врсте нове за науку.

Сви родови, а самим тим и врсте, први пут су нађене на Балкану. Представник фамилије *Diatomyidae* представља нов налаз не само за Европу већ и за овај део света јер за сада, географски најближи познати фосили представника ове фамилије потичу из Пакистана. Остали, веома ретки фосилни остаци познати су из терцијара Далеког истока где данас живи једини реликтни представник ове фамилије (Лаос). Изузетност налаза из Србије представља и његова претпостављена геолошка старост (граница еоцен-олигоцен) што је утврђено на основу упоређења са налазима у Сингулу и турском Тракији. Сви остали налази представника фамилије *Diatomyidae* су, у геолошком смислу, млађи, што наводи на закључак да се форма са наших терена, бар за сада, може сматрати исходишном. Резултати најновијих истраживања фосилних ситних сисара централног Балкана указали су на сасвим нову слику њихове еволуције.

Налаз из околине Бабушнице од великог је значаја за решавање питања диверзитета палеогених сисарских фауна (пре "Grande coupure" - велике промене фауне). Због тога је потребно наставити мултидисциплинарна истраживања на терену и у лабораторији. Иако тренутно постоји седам актуелних налазишта, пажња ће бити усмерена на највише два, да би се избегла могућа конфузија у погледу индивидуалних варијација унутар асоцијација. Паралелно са истраживањима у Србији, треба покренути и истраживања у Бугарској, јер бабушнички басен представља део "Струма зоне" која се пружа

Откривање 'најбогатијег' слоја захтевало је и ангажовање механизације

Заједнички рад колега из Природњачког музеја и колега из Холандије на просејавању седимента

дуж њеног југозападног дела. Из седимената у Бугарској, до сада је познат само налаз остатака рода *Antracotherium*.

На стрмој обали јаруге у Снеготину, крију се остаци кичмењака доњег миоцена

Рад екипе из Природњачког музеја на истраживању фосила ситних сисара показао је још једном своју пуну оправданост. Откриће преко двадесет нових локалитета са седиментима палеогене и неогене старости у Србији, Босни и Херцеговини и Хрватској је чињеница која не сме бити занемарена при изради мапа распрострањености сисарских фауна, што је до сада била уобичајена пракса.

Упредо са наведеним истраживањима, испитивани су и познати локалитети Мелница (сл. 4), Снеготин (сл. 5), Доњи Стрижевци (сл. 6) и Сибница. У Сибници је откривено још једно ново налазиште, настало одроном обале Пољанског потока (сл. 7). Испирањем су издвојени остаци сисара доњомиоценске старости, међу којима је откривен и представник лагоморфи, који до сада није регистрован на локалитетима у Сибници.

Пролећне воде су изазвале клизање земљишта и 'откриле' локалитет „Сибница 4“

Зоран Марковић

MUZEJ U STUDIJSKOJ POSETI PRIRODNJAČKOM MUZEJU U BUDIMPEŠTI

Запослени у Природњачком музеју обишли су колеге из Природњачког музеја у Будимпешти, 23. октобра 2010. године. Повод за посету била је поставка нове тематске изложбе „Царство хексапода”.

Природњачки музеј у Будимпешти основан је 1802. године. Смештен у две монументалне зграде у центру града, овај музеј има велики изложбени простор, опремљен у складу са најmodернијим музејским стандардима. Поседује најбогатије природњачке збирке из Мађарске и из земаља у региону, међу којима се издваја ентомолошка збирка, позната по бројним и разноврсним врстама инсеката али и по изузетној техници препарирања.

На изложби „Царство хексапода“ На слици: Колектив Природњачког музеја

представљен је мистериозни свет инсеката. Ова изузетна изложбена поставка настала је као резултат комбиновања класичног начина излагања оригиналних препарата инсеката уз коришћење модерних мултимедијалних садржаја (модели, компјутерски екрани, звуци инсеката, симулације њихових станишта). Посебна пажња посвећена је најмлађим посетиоцима који се, уз помоћ дидактичких средстава, први пут упознају са светом инсеката.

Након обиласка ове тематске као и гостујуће изложбе о инсектима из Хонг Конга, обишли смо и „Парк диносауруса“, „дечији кутак“ са богатом колекцијом дидактичког материјала и незаобилазну, сталну поставку Музеја. Такође смо имали прилику да, накратко, видимо ужи центар Будимпеште и да уживамо у чувеним мађарским кулинарским специјалитетима.

Александра Савић

ФОСИЛОНОСНИ ЛОКАЛИТЕТ ИЗ ДОЊЕГ ПЕРМА

Отан, Француска

У периоду од 26. августа до 10. септембра 2010. године, обновљена су истраживања у околини Отана (Autun), источна Француска, која су планирана да трају до 2013, у циљу сакупљања доњопермских фосила. Отан је од раније познат по налазиштима карбонско-permских биљака, чији се фосилни остаци чувају у Природњачком музеју у Отану (*Musée d'Histoire Naturelle de Autun*).

Организатори истраживања, др Себастијан Стејер (Sebastien Steyer), кустос Природњачког музеја у Паризу (*Muséum national d'Histoire naturelle*) и проф. др Жорж Ганд (Georges Gand), председник друштва Природњачког музеја у Отану, позвали су колеге из неколико земаља да се придруже ископавањима. Цела група, коју су чинили палеонтолози, студенти и палеонтолози аматери, била је смештена у планинском дому, удаљеном 30 километара од локалитета. Свако јутро, посебним теренским возилом, истраживачи су одлазили до локалитета и увече се на исти начин враћали у дом.

Истраживања су вршена плански тако да је сваки учесник добио део профила на коме је радио и на геолошки стуб бележио шта је све и на којој дубини нашао. На самом локалитету, материјал се у тој почетној фази разврставао по филумима или класама. Организатори су се потрудили да истраживачима обезбеде сваки потребан материјал, од длета и чекића до кофе и метле, које су се показале као неопходне јер би, у супротном, локалитет био затрпан ископаним седиментом. Палеозоолози су свој материјал одлагали у велике сандуке и касније га депоновали у музеј у Отану да би, током године, тај материјал био детерминисан. Кустос Природњачког музеја из Београда, Деса Ђорђевић-Милутиновић је свој палеоботанички материјал одређивала директно на терену, јер није било могуће да се током 2010. године поново врати у Отан.

На овом локалитету нађени су бројни отисци различитих, углавном мочварних биљака, остаци риба као и мали број бескичмењака. Извештај о истраживањима у 2010. години налази се у Природњачком музеју у Отану: *Gand, G. et al. 2010: Reprise de fouilles paléontologiques dans un gîte bourguignon célèbre: les "schistes bitumineux" de l'Autunien de Muse (Bassin d'Autun). Bilan 2010 et perspectives".*

Деса Ђорђевић-Милутиновић

Le Dr chef Mâton est content. Il a la situation bien en main mais des manouvriers ont déserté. On remarque Desa qui continue de besogner très sérieusement comme au premier jour. Elle travailla aussi au gîte pour déterminer les plantes fossiles. Un bel exemple à suivre

Le Guy dit "Guy Barnay", directeur scientifique des fouilles est aussi un bel exemple de sérieux à suivre. Il a un "tee-shirt noir avec une inscription blanche; Bien que la situation soit calme, le super Dr chef Ubu flique le reste de manouvriers derrière un tas de cailloux. C'est sa nature...

Le ciel était redevenu sympa et les gros escargots de Bourgogne firent de nouveau leur apparition dans les pâtures

РУДНИЦИ ЗОНГУЛДАКА

Zonguldak Meeting, Karaelmas University,
Zonguldak, Turkey 28-30 September 2010

Пројекат „IGCP 575“ (Међународни геолошки корелациони програм 575) окупља научнике различитих профила из великог броја земаља, углавном палеоботаничаре, седиментологе, стратиграфе, палеоекологе и палеонтологе, који проучавају еколошке и климатске карактеристике карбонских тропских шума. Сваке године група стручњака „IGCP 575“ одржава састанке и обилази карактеристичне локалитетете на којима су нађени фосилни остаци биљака и животиња из карбонског периода. У 2010. години, састанак је одржан у Зонгулдаку (Турска) а главни организатор и домаћин скупа IGCP 575 био је др Ведат Дидари (Vedat Didari), професор Универзитета у Зонгулдаку (Karaelmas Universitesi, Muhendislik Fakultesi). Учесници пројекта су, у периоду од 28-30. септембра, посетили бројне руднике и налазишта са карбонском флором која су, у поређењу са карбонским локалитетима у Србији, далеко бројнија и приступачнија. Путеви који воде ка рудницима Зонгулдака, као и плаже на обалама Црног мора, понекад су потпуно прекривене фосилизованим остацима некадашњих карбонских шума.

Зонгулдак, рударско насеље, данас већ прерасло у град, налази се на самој обали Црног мора. Сам град и његова околина обилују рудницима каменог угља углавном вестфалске и намурске старости. Слободно можемо рећи да један део овог града и буквально лежи на тунелима рудника, тако да понекад изненада, нека омања кућа делимично или потпуно пропадне у земљу. Како нам је објаснио Кемал Барис, колега из Зонгулдака, рударски посао толико је уносан а налазишта угља тако су богата у Зонгулдаку да становници града у својим подрумима понекад кришом копају тунеле одакле ваде и продају угља, поткопавајући понекад и темеље суседних кућа.

Деса Ђорђевић-Милутиновић,
рудник Козлу, вестфалска флора

Учесници пројекта IGCP 575

- 1 Хулија Инанер (Турска),
Татјана Димитрова (Бугарска) и
Кагри Јилмаз (Турска)
- 2 Језгра са макрофлором
- 3 Крис Клел (Велс),
Збинек Шимунек и Станислав
Оплуштил (Чешка)

До Зонгулдака, иначе, није лако доћи. Осим колега из Польске, сви остали учесници први пут су посетили овај град, а можда чак и овај део света. Испоставило се да је свима нама, а било нас је из Чешке, Польске, Велике Британије, Бугарске, Хрватске, Немачке, Турске и Србије, требало два дана пута до Зонгулдака, зато што треба прво доћи до Истанбула а тек се следећег јутра путује аутобусом до Зонгулдака (пут Истанбул-Зонгулдак траје шест сати). Када се све скупи, провели смо три цела дана у Зонгулдаку а четири у путу.

Захваљујући др Ведату, који се показао као изузетно способан организатор и „човек који мисли на све”, сви учесници су без икаквих проблема могли да однесу са собом материјал сакупљен у рудницима, јер је сваки учесник добио одобрење да материјал сакупља за научна истраживања. Тако је, без много муке, и у Природњачки музеј у Београду стигла веома лепа збирка вест-фалских и намурских биљака, чија је старост процењена на око 315 милиона година. Ова колекција садржи 31 примерак и чува се у палеоботаничкој збирци (кол. бр. 111-113). То су углавном представници *Lepidodendrales*, који су веома ретки у Србији.

Детаљније информације о овом скупу налазе се на интернет страници <http://igcp575.org/zonguldak.htm>

Деса Ђорђевић-Милутиновић

РЕПОРТАЖА

ПОРТО – ЗАПАДНА КАПИЈА ЕВРОПЕ

На северозападу Португала, на самом Атлантику, на обалама реке Доуро, лежи древни град Порто. У римско доба, насеобина која се налазила на ушћу реке Доуро у океан звала се Кале (*Cale*) а лука *Portus Cale*, по којој је Португал добио име. У античко и предантичко време, ово подручје насељавају Гали (Келти) што чини посебну занимљивост за сваког становника Сингидунума, града келтских Синга. Народ, који је основао град, није једина сличност између Калеа и Сингидунума. Градови који су се развили на развалинама ових насеља су сличног духа, сличног броја становника и готово подједнако чисти. Ресторани са приступачним ценама – иста прича. Мрзовољни конобари, посуђе и есцајг сумњиве хигијене, све то зачињено кашичицом меланхолије и прстохватом шарма прохујалих времена. Калеанци имају метро, погађате, лаки. Имају и трамваје од којих су неки веома стари. Маскоте којима се диче становници оба града су птице, за Калеанце је то петао а Сингидунумљани у последње време све више тугују за врапцем, џивџаном. Слично сплавовима у Сингидунуму, у Калеу су барови на обали реке.

На левој обали реке Доуро налазе се вински подруми испред којих се на таласима лъљушкају бродићи за превоз буради са вином. Бродићи неодољиво подсећају на венецијанске гондоле, а лађари носе шешире који подсећају на оне на главама гондолијера. Са обале реке пуца фантастичан поглед на град

Foto: Milos Jović

Foto: Milos Jovic

који се простира преко неколико брежуљака. Зграде су неретко облепљене керамичким плочицама које чине занимљиве мозаике. Још једну занимљивост представља чињеница да су електричне инсталације постављене на спољашњу страну фасада. Фасаде украсава и веш који се суши на готово сваком балкону. Порто је препун споменика који сведоче о славној прошлости на коју су Португалци веома поносни. Све ово чини једну пријатну мешавину призора и мириса која неодољиво подсећа на оне делове Београда који се огледају у водама Саве и Дунава.

Vinho do Porto је заштитни знак града. „Тајна“ Порто вина је у прекидању врења додањем алкохола. На тај начин настају слатка и жестока вина која је најбоље пити уз неки чоколадни десерт. Праву револуцију у трговини вином изазвали су Британци који су „медитерански“ приступ трговини заменили „северњачким“. Доласком Британаца почела су интензивна гибања у трговини и то је резултирало светски познатим брендом Порто вина. Као посебно илустративан пример издвојио бих чињеницу да један од најпознатијих винских подрума, Сандеман, носи име по предузимљивом шкотском трговцу Џорџу Сандеману.

Становници Порта радо једу свињетину и поносе се огромним порцијама у ресторанима. Да ли вам то звучи познато? Поред бројних начина припремања свињетине, који су познати просечном становнику Србије (у њих се убраја и локална варијанта шкембића), на северу Португала се посебним деликатесом

сматрају вальушци од свињске кожице пуњени некаквом врстом хлеба. Морам да призnam да толики сладокусац нисам. Ипак, сва је прилика да ћете бити приморани да их пробате јер широком осмеху поносног угоститеља мало ко може да одоли. Ствар донекле ваде небројани колачи који се у овом делу Португала карактеристично праве од јаја и шећера. Тако постоје колачи који личе на баклаву али се праве од јаја и шећера, онда они који личе на медењаке и праве се од јаја и шећера и на крају бомбоне које се, наравно, праве од јаја и шећера. Своју телесну масу већ годинама у шали изражавам у тонама и у Порту се осећам као свој на своме.

У јулу 2010. године, имао сам задовољство да се запутим у Порто. Разлог моје посете био је Први европски одонатолошки конгрес који је организовао Центар за истраживање биодиверзитета и генетичких ресурса (CIBIO) Универзитета у Порту. У раду конгреса учествовало је око 80 одонатолога из читаве Европе. Основна тема скупа били су вилински коњици западног Палеарктика који, поред Европе, обухвата и делове југозападне Азије и северне Африке. У том шаренилу информација, фотографија и топлих емоција људи који се диве предмету свог

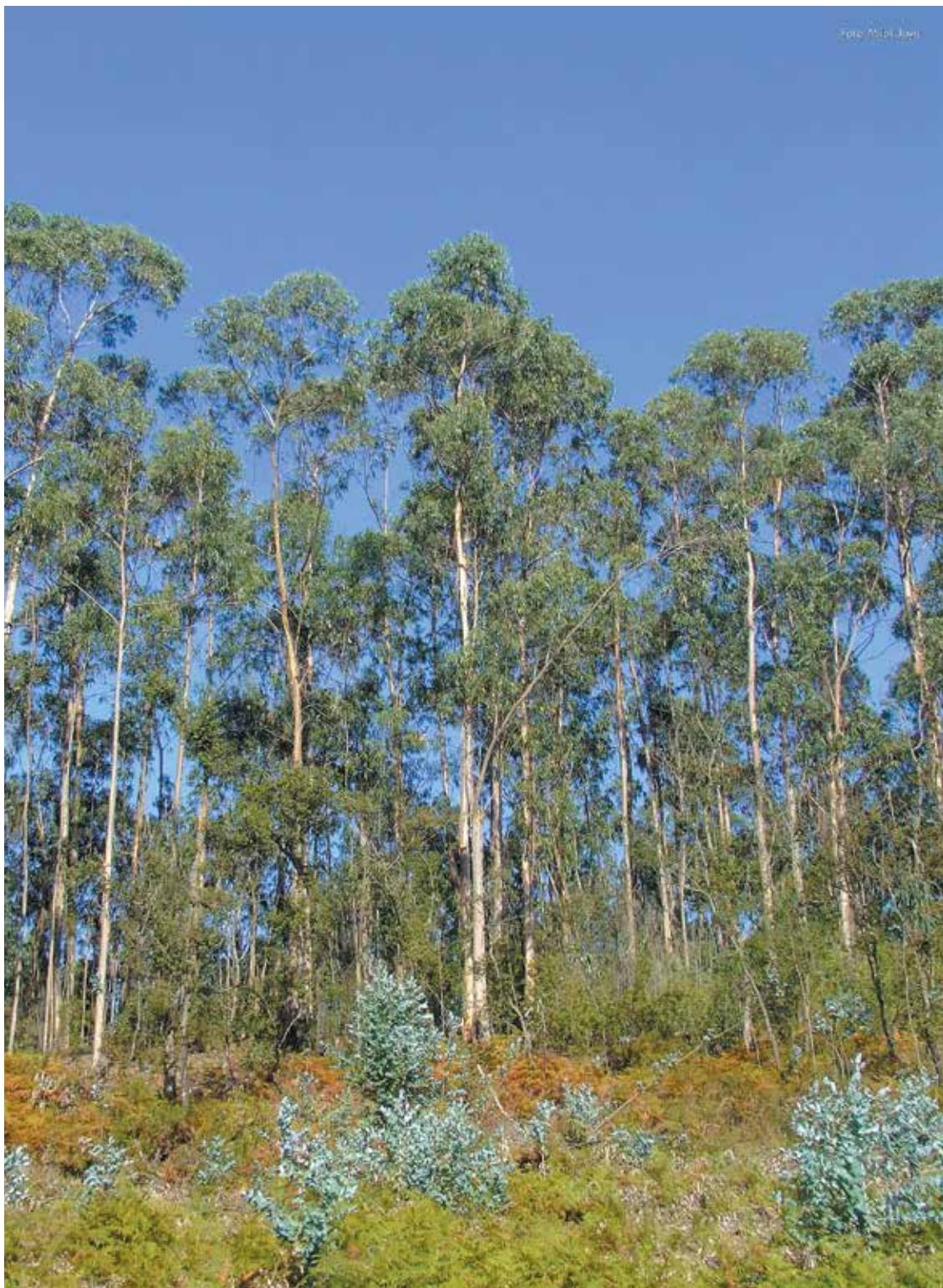

Foto: Miloš Jović

изучавања, издвојио се један посебан дан који је, не без мале дозе љубоморе, назван Балканским. Упркос правопису, „Балканским“ пишем почетним великим словом јер дан није добио овај надимак због неописиве туче, бахатог понашања или салви увреда. Тог дана су одонатолози Балкана били најбројнији презентери, предавачи и сањари који су са много љубави причали о вилинским коњицима нашег полуострва. Била је то објава ренесансе истраживања вилинских коњица у југоисточној Европи. На опште изненађење, балкански одонатолози били су весела дружина која је рушила предрасуде о региону из којег потичу. Као својеврсно признање нашем раду и достигнућима, донета је одлука да наредни европски одонатолошки конгрес буде организован на Балкану, у Србији, у Београду, у Природњачком музеју.

Конгресне активности одржавале су се у оквиру кампуса СИВО. Иначе модерна грађевина створена да научницима пружи неопходне услове за рад, што укључује и одређени ниво луксуса, уgnездila се у сеоце Ваирао које одише духом минулих времена. Високи камени зидови не дозвољавају путнику намернику да погледом шара по двориштима сеоских кућа. Најпријатније изненађење била је густа шума еукалиптуса која се простира широм северног Португала. Пријатан мирис и егзотика дрвећа вас освајају при првом сусрету.

Посету Порту искористио сам да поново завирим у његово северно предграђе, сликовито месташце под називом Вила до Конде (*Vila do Conde*), претходно сам се тамо обрео 2007. године. Вила до Конде је у историји записана као једно од места на којима су грађени први бродови који су пловили у „Врли нови свет“. На месту старог бродоградилишта укотвљена је копија једног од бродова (Португалци их зову *pai*) који су га прославили. Када сагледате димензије брода, морате да се запитате каква је то мука натерала морепловце да се у таквом, мало већем, сандуку отисну преко океана. Мене ни у сну не би натерали на тако нешто. Некадашње село на обали Атлантика данас је летовалиште са огромном пешчаном плажом која је уређена у маниру калифорнијских мека за сурфере, бодибилдере и возаче ролера. На сву срећу, од ових нема ни трага. Атмосфера је некако више породична што се у потпуности уклапа у слику о једном старом насељу у Европи. У знаменитости Виле до Конде убрајају се и музеји, манастир Санта Клара, тврђава Јована Крститеља и стари аквадукт који се уздиже изнад улица без густог саобраћаја и градске вреве, мелем на душу становницима милионских градова. Кроз Вилу до Конде тече река једноставног имена Ав (*Ave*). Пре него што се улије у океан, река се шире у делту чије су обале обрасле трском. На овом месту осетите неописив мир и изнова се запитате зашто би неко у двокрилном орману недељама пловио у непознато. За просечног континенталца готово застрашујуће изненађење представља и веома брзо надирање фронта магле у предвечерњим часовима. Магла тако брзо долази да се неминовно запитате: „Где то гори?“ Нажалост, велики пожари нису реткост на северу Португала...

Foto: Miloš Jović

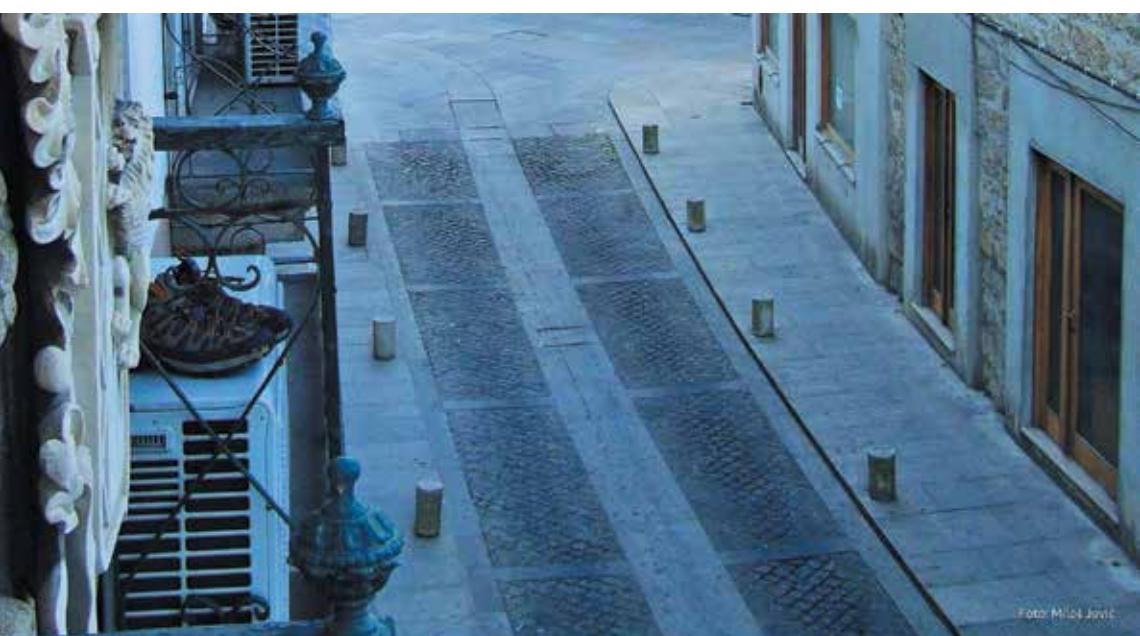

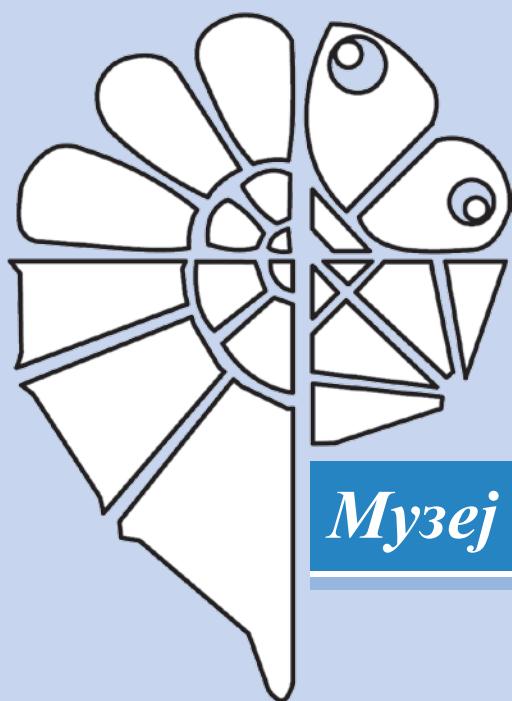
Foto: Miloš Jović

Foto: Miloš Jović

Атлантска обала Португала је најзападнији део европског континента и представља својеврсну капију на западном улазу у двориште куће Старе даме. Како то у животу обично бива, човек се у кући осећа веома пријатно али су најбоље забаве увек у дворишту.

Mилош Јовић

Музеј на изложби

ИЗЛОЖБЕ У ГАЛЕРИЈИ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

И БИ СВЕТЛОСТ

АУТОРИ: Татјана Милић-Бабић и Александар Луковић.

04. 02. 2010 – 19. 04. 2010.

Експонати изложбе „И би светлост“, брижљиво одабрани и разноврсни по својој лепоти, величини и занимљивостима, представљају примерке из једне од најстаријих збирки Музеја: „Минералошко – петролошке“. Део експоната прилагођен је слепим и слабовидим посетиоцима (дозвољено је неке примерке додиривати).

На изложби су представљени разноврсни експонати Минералошко – петролошке збирке - драги и полудраги минерали, вулканско и небеско камење (метеорити), чувени минерали Трпче, камени јастуци (пилоу лаве), силификовано дрвеће, познати српски мермер (са Венчаца), неуобичајено камење из бушотина, ретке, постојане и украсне стене. Део експоната могао је да се додирне и на тај начин изложба је прилагођена слепим и слабовидим посетиоцима.

Пратећи, текстуални део изложбе (етикете и каталог), садржи интересантне податке о стенахама и минералима и у складу је са идејом изложбе да се ширем делу публике представе стene и минерали на веома популаран и едукативан начин. Да би се изложба приближила и слабовидом делу публике, део етикета написан је Брајевом азбуком уз свесрдну помоћ Соње Срејић.

Изложбу је видело преко 7.500 посетилаца. Током изложбе организована је дечја радионица „Искре и искрице“ ауторке Соње Срејић.

Аметист, љубичасти варијетет кварца

Валутак скриљца, комад метаморфне стene обликован водом (река, поток).

Детаљ са дечје радионице „Искре и искрице“

Отварање изложбе. На слици Душица Живковић, помоћник министра културе (за микрофоном), директор Природњачког музеја Славко Спасић, аутор изложбе Татјана Милић-Бабић.

Реализацију изложбе помогло је Министарство културе Републике Србије, а покровитељ изложбе био је Институт за водопривреду „Јарослав Черни“, Београд.

Сарадници изложбе били су др Зоран Марковић, Милош Миливојевић, Александар Стојановић, Мирослав Јовановић. Дизајн постера и позивница урадио је Милош Јовић. Педагошко-пропагандни рад организовали су Мила Карас, Александра Савић, Драгана Вучићевић, Миодраг Јовановић и Соња Срејић.

Татјана Милић-Бабић

НЕБЕСКИ ЛОВЦИ

АУТОРИ: Марко Раковић и Далиборка Станковић
29. 04. 2010 - 22. 11. 2010.

Circaetus gallicus - орао змијар

Изложбом „Небески ловци“, Природњачки музеј представио је значај птица грабљивица у природи, а публику је на научнопопуларан начин упознао са овим небеским владарима, врхунским предаторима. Представљено је 42 експоната птица грабљивица, 33 врсте које се иначе могу видети на нашим просторима у природи, током миграције или сезоне гнежђења.

Некада су птице грабљивице представљале симбол брзине, спретности и узвишености и због тога су коришћене на многим грбовима средњевековне властеле, попут грбова Немањића и Лазаревића

Годишњак Природњачког музеја

са двоглавим орлом. Данас, оне представљају једну од најугроженијих група кичмењака. Смањењу бројности популација највише је допринео човек својим различитим активностима, уништавањем и изменом њихових станишта, убијањем или узнемирањем током гнежђења, постављањем отровних мамаца за лисице и вукове. Поставка изложбе имала је свој посебан задатак – да посетиоцима скрене пажњу на висок степен угрожености грабљивица. Изложбу прати каталог који обилује графичким приказима распрострањења сваке врсте, која се може видети код нас, факторима угрожености и актуелним мерама заштите.

Током трајања изложбе, а у оквиру Дана европске баштине од 10–21. септембра 2010, одржана су три предавања везана за ретке и угрожене врсте птица.

Предавања су одржали:

мр Никола Стојнић, из Покрајинског завод за заштиту природе Србије који се налази у Новом Саду, на тему "Пашњаци велике дропље";

Драган Симић, из Лиге за орнитолошку акцију Србије из Београда, на тему "Мали корморан у центру Београда";

и Нада Благојевић: „Зашто се човек препознава у птицама“. Два стручна предавања о грабљивицама, Иштвана Хама, на тему "Праћење популације белорепана у Србији" и др Саше Маринковића: „Реинтродукција белоглавог супа на Балкану“, допринели су да ова изложба још више приближи чудесан свет птица грабљивица посетиоцима.

У шест наврата, за децу са посебним потребама одржана је радионица под називом "Ономатопеја", аутора Соње Срејић, а иста ауторка је деци ометеној у развоју приредила радионицу: „У простору се снађи, гнездо пронађи“.

Индивидуални посетиоци су током трајања изложбе имали прилике да учествују у радионицама аутора Драгане Вучићевић: „Птица лепотица“ и „И грабљивице су добре птице“ као и Миле Карас: „Како се ко оглашава“.

Реализацију изложбе финансирало је Министарство културе Републике Србије. Изложба је била добро посећена и током њеног трајања награђени су јубиларни посетиоци изложбе и то десет хиљадити и двадесет хиљадити.

Сарадници изложбе били су Бора Милићевић, Мирослав Јовановић, Предраг Илић, Звонимир Поповић и Александар Стојановић. Технички пројекат

Falco vespertinus
- сива ветрушка

Детаљ са отварања изложбе

поставке урадио је Александар Стојановић, а педагошко пропагандни рад организовали су Мила Карас, Драгана Вучићевић, Миодраг Јовановић и Соња Срејић. Фотографије су урадили Милош Јовић, Предраг Костић, Брано Рудић и Peter Spannenburg. У издању Природњачког музеја објављен је каталог изложбе, аутора Марка Раковића и Далиборке Станковић (2010) под називом „Небески ловци“.

Далиборка Станковић,
Марко Раковић

ЗЕЛЕНО И ЦРНО – ПРИЧА О ЧАЈУ

АУТОРИ: Деса Ђорђевић-Милутиновић и Олга Васић
(Природњачки музеј, Београд) и Балша Ђурић (Музеј примењене уметности, Београд).

14. 12. 2010 - 31. 12. 2010.

Кроз причу о чају, на изложби је испричана прича о једном примеру изузетно добре сарадње човека и природе, која се огледа у вековном коришћењу листића биљке чај (*Camellia sinensis*) као основне сировине за добијање истоименог пријатног, окрепљујућег и лековитог напитка. Иако биљка и даље расте у природи, већ миленијум и по се гаји на плантажама тако да се природне популације не угрожавају прекомерним брањем. Основне сировине за производњу порцелана, који је на изложби приказан у функцији обичаја пијења чаја и његове улоге у економији и уметности, такође се добијају директно из природе. На тај начин, иако је изложба у односу на области којима се Музеј бави алтернативна, тема је стављена у контекст Природњачког музеја јер показује исконску, дубоку и нераскидиву повезаност човека са природом.

На изложби су приказани путеви и начини којима је биљка чај из природе доспела на плантаже, како од њених листића настаје истоимени напитак, и историја обичаја пијења чаја који се из постојбине Кине проширио на читав свет. Показано је, такође да се значајни део светске економије заснива на листићима једне једине биљне врсте која је потекла из природе, као и да је чајна традиција настала у Кини, обогаћена обележјима других култура, временом постала део културног наслеђа различитих нација широм света.

Годишњак Природњачког музеја

Две најзначајније земље:
Кина, постојбина биљке
чая и напитка, и највећи
производач зеленог чаја;
Енглеска, најзаслужнија
за ширење обичаја
пијења чаја у светским
размерама.

Изложбу је чинило пет тематских целина: уводни део (објашњење извornog значења речи чај, њене етимологије и употребе у разним језицима; приказ основних морфолошких, хоролошких и еколошких особина биљке, плантажног гајења и начина бербе), типови и врсте чајева (четири основна типа чаја представљена најпознатијим или најкарактеристичнијим врстама чаја; основне информације о карактеристикама чаја, начину добијања и припремања), пут чаја у простору и времену (путеви и начини којима је чај из своје постојбине Кине стигао у Европу; историја чаја и његов цивилизацијски, социјални и културни значај, показани кроз историју и обичаје везане за чај у Кини, Јапану, Русији и Енглеској), вишеструки економски значај (у индустрији: производња комерцијалних чајева, амбалаже, додатака, прибора за чување, припремање и служење; трговини: чајем, додацима, прибором), чај у Србији (приказан кроз 2 периода: крај XIX века до Другог светског рата када је чај имао скоро искључиво друштвену улогу, и период чији се почетак поклапа са почетком новог миленијума у коме је интересовање за чај првенствено у функцији здравијег и квалитетнијег начина живота).

Део изложбе

Тако су на приступачан и атрактиван начин широј јавности постале доступне свеобухватне информације о чају, а омогућена су им и непосредна искуства и сазнања о типовима и врстама чаја, њиховој производњи, препознавању, припремању и коришћењу. Поред основних типова чаја (бели, зелени, црни, улонг), приказани су и други облици чајева као нпр. церомонијални јапански чај мача (у праху), или чај у облику колача (најстарији тип коришћења чајних листића), као и читав низ комерцијалних чајева најпознатијих светских и националних произвођача.

Излагањем порцеланског прибора за припремање и служење чаја, показан је још један вид сарадње човека и природе, али и директни утицај чаја на једну грану индустрије (производња шољица, тањирића, чајника итд.), као и друштвени и културни значај чаја и његова посредна улога у примењеној уметности и уметничком индустријском дизајну.

Уводни пано и пано посвећен зеленом чају

Изложба је имала мултидисциплинарни карактер јер је обухватала ботанички, пољопривредни, економски, медицински, историјски и антрополошки аспект обраде теме. У реализацији поставке примењен је мултимедијални приступ јер су као средства реализације употребљени: природни биљни материјал (разне врсте чаја), тродимензионални артефакти (амбалажа, прибор за чување, припремање и служење чаја, додаци уз чај, књиге о чају итд.), дводимензионални визуелни материјал (цртежи, фотографије, репродукције уметничких слика) и текстови (етикете и легенде).

Поставка изложбе конципирана је тако да прича о чају тече континуирано и логично, садржајно и дизајнерски повезана у јединствену целину. Динамичност

изложбе постигнута је разноврсношћу експоната изложених у витринама одговарајуће конструкције, занимљивим текстовима и визуелним прилозима.

Будући да су информације на изложби применљиве у свакодневном животу, али значајне и за образовање, изложба је била намењена како широкој публици свих узраста, профиле и нивоа образовања, тако и ученицима основних и средњих школа и студентима факултета и виших школа.

Изложбу је пратила репрезентативна публикација под називом: ЗЕЛЕНО и ЦРНО – ПРИЧА О ЧАЈУ (обим 56 страница, формат 21x21 cm, меки повез, тираж 500 примерака), са текстом на српском језику одштампаним Ћириличним писмом. Публикација је илустрована са 64 фотографије од којих је 40 наменски снимљено за потребе изложбе и публикације. Обухвата шест поглавља (Предговор, *Camellia sinensis*, О чају, Порцелан, Занимљивости, Литература) и представља приказ чаја из више аспекта. Више о публикацији у поглављу Годишњака: Издања Природњачког музеја.

Током трајања изложбе, Деса Ђорђевић-Милутиновић одржала је четири предавања посвећена чају: два јавна, на Коларчевом народном универзитету у Београду и у Дому културе у Чачку, и два за студенте Академије примењених уметности. На завршној свечаности поводом затварања изложбе, Воислав Васић је одржао предавање под називом: ЦРВЕНИ ЖБУН, о јужноафричком напитку ројбош.

На свечаном отварању изложбе, 4. децембра 2010, у присуству 250 посетилаца, говорили су господин Славко Спасић, директор Музеја и др Радиша Јанчић, редовни професор Фармацеутског факултета. Изложбу је отворио господин Лиу Јонгхонг (*Liu Yonghong*), саветник за културу Амбасаде НР Кине у Србији. На завршној свечаности поводом затварања изложбе, 7. марта 2011, спонзорима су уручене захвалнице, а свима који су позајмили/поклонили предмете за излагање Диплома пријатељ музеја.

Изложба је остварена у сарадњи са Музејом примењене уметности у Београду и амбасадама НР Кине и Јапана у Србији, као и уз помоћ многобројних пријатеља Музеја који су за излагање позајмили, или као породица Катанић и Ранковић из Београда, поклонили своје приватне предмете.

Реализацију изложбе финансирало је Министарство културе Републике Србије. Спонзори су били: продавница чаја *Small Tree* (ТЦ Ушће, Београд), производјач чоколада *Artival* (Земун) и *Božen cosmetics* (Београд).

Шоља за чај Краља Милана (XIX век, порцелан, кобалт, позлата).

Изложба је изазвала велико интересовање публике и имала је добру медијску пропраћеност што показује да је тема изложбе била занимљива, а многобројни коментари у Књизи утисака говоре и да је обрађена на добар и допадљив начин.

Током изложбе Зелено и црно - прича о чају реализована је радионица ауторке Драгане Вучићевић, Музејска чајанка. Радионица је била намењена деци, која су у пластелину вајала орнаменте за шољицу омиљеног чаја.

Сарадници изложбе били су Марјан Никетић и Милош Јовић, као и Мила Гајић и Марија Бујић (Музеј примењене уметности, Београд). Технички пројекат поставке урадио је Александар Стојановић, дизајн паноа Никола Стевановић, реализацију поставке Мирослав Јовановић и Александар Стојановић.

Олга Васић и Деса Ђорђевић Милутиновић

ПЕТ ДРАГУЉА

АУТОР: Марина Мучалица
17. 12. 2010 - 27. 12. 2010.

Изложено је пет најстаријих библиотетских јединица из следећих пет категорија: страна књига, домаћа књига, страни часописи, домаћи часописи, геолошке и географске карте. Изложбу је пратила и промоција посебног издање Музеја, „Библиографија радова из Гласника Природњачког музеја у Београду, серија А, Б, Ц и Посебних издања Природњачког музеја”, аутора Марине Мучалице. Изложбу је отворио и о Библиографији говорио Зоран Хамовић, специјални саветник министра за културу.

Марина Мучалица

Специјални саветник министра за културу Зоран Хамовић, аутор изложбе Марина Мучалица, директор Природњачког музеја Славко Спасић

ИЗЛОЖБЕ ИЗВАН ГАЛЕРИЈСКОГ ПРОСТОРА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

ДИНОСАУРУСИ АРГЕНТИНЕ-ЦИНОВИ ПАТАГОНИЈЕ

АУТОРИ: Fabio Frachtenberg, Jorge Calvo i Oscar Frachtenberg.

Импулс хала, Континентал хотел, 18. 06. 2009 - 23. 03. 2010.

Током 2010. настављена је гостујућа изложба о диносаурусима Аргентине. Ова изложба била је јединствена по многим карактеристикма, посебно по чињеници да су први пут у Србији посетиоци могли уживо да виде огромне скелете диносауруса и да се упознају са изгледом, навикама и начином живота ових давно изумрлих животиња. Изложба је трајала укупно осам и по месеци и за то време више хиљада посетилаца дивило се аргентинским диносаурусима. (Изложба је детаљно описана у Годишњаку за 2009. годину).

Поред огромних диносауруса какви су *Carnotaurus*, *Giganotosaurus*, *Abelisaurus*, *Megaraptor* и *Rebbachisaurus*, приказани су и веома мали рептили попут *Eoraptor* и *Musasaurusa*. Јединствени део изложбе представљала је поставка која је приказивала еволутивни развој птица и диносаурусе са перјем. Такође, били су заступљени и морски гмизавци, као и реконструкције гнезда са јајима.

Ова, за наше поднебље, изузетно необична и јединствена изложба, пре свега едукативног карактера, представљала је и место различитих друштвених окупљања. У оквиру ње организовале су се промоције књига, школе шпанског језика, дечје радионице, ликовна и литерарна такмичења па чак и прославе рођендана. Једна од последњих манифестација изложбе био је конкурс „Породична фотографија са изложбе Диносауруси Аргентине“ коју је организовала управница Галерије на Калемегдану Соња Срејић. Одзив је био велики, а жири, у саставу др Љиља

Победничка фотографија: Avramosaurus (породица Аврамовић из Лазаревца).

Мила Карас, шеф педагошке службе и студенти-волонтери.

Анђус, Милош Јовић и Деса Ђорђевић-Милутиновић, на крају вишемесечног конкурса одабрао је и победничку фотографију.

Током целокупног трајања изложбе, кустосима Природњачког музеја, који су бројним групама посетилаца тумачили изложбу, причајући о животу и навикама диносауруса, у многоме су помагали и волонтери са различитих факултета (првенствено са Биолошког, Педагошког, Археолошког и Геолошког факултета). Захваљујући њима, целокупна организација упознавања посетилаца са тематиком изложбе и одговорима на веома бројна, а понекад и чудна, питања била је далеко једноставнија и лакша.

Деса Ђорђевић-Милутиновић

РИБЕ ЈУЖНОГ ЈАДРАНА

АУТОР: Дубравка Мићковић

Нови Сад, Завод за заштиту природе, 15.05.2010 - 6.06.2010.

Вршац, Културни центар, 23.09.2010 - 18.10.2010.

Бела Црква, Дом Културе, 22.10.2010 - 6.12.2010.

Поставка изложбе „Рибе јужног Јадрана“ обухвата 96 експоната риба, и то комерцијалних, али и ретких врста из јужног дела Јадранског мора. Из Ихтиолошке збирке Природњачког музеја за излагање су одабрани атрактивни и необични експонати риба са црногорског приморја, будући да је

Вршац, детаљ са изложбе

основна идеја изложбе била да се поетиоци првенствено упознају са морским светом риба из тог, већини, добро познатог дела Јадранског мора. Самим начином поставке и пратећим текстовима, посетиоцима је скренута пажња да

су многе од приказаних врста угрожене, и да им је, захваљујући негативном људском фактору, бројност смањена. Изложба је имала за циљ да студентима и ћацима пружи опширније стручне информације, а да шири део публике заинтересује занимљивостима везаним за начин живота изложених врста.

Следећи класични музејски излагачки приступ поред сваког изложеног експоната налазио се пано на коме је посетиоцима путем графика и текстова представљена екологија врста, статус угрожености код нас и у свету као и занимљивости о начину живота врсте.

Кроз штампани материјал (каталог, постери, пано текстови) посетиоцима је понуђен преглед врста риба јужног Јадрана, таксономски преглед, али и занимљивости попут оних које су највеће, а које најмање врсте, које пелагичне, а које не, како облик

Нови Сад, детаљ са изложбе

рибе зависи од њеног станишта, и колико је и када све ловљена бела ајкула у Јадранском мору. Поред тога, приказани су и подаци недавних истраживања на основу којих је закључено да бројне „примитивне“ особине ајкула (хрскавичав скелет), заправо представљају јединствени спој еволутивних адаптација усмерених ка повећању ефикасности њихових хидродинамичних особина.

Изложба је била медијски пропраћена у локалним радио и телевизијским станицама и имала је велики број посетилаца у сваком граду у коме је гостовала.

Током изложбе организоване су радионице (Рибе) намењене деци са посебним потребама.

Реализацију изложбе финансирало је Министарство културе Републике Србије. Сарадници изложбе били су Александар Стојановић, Миодраг Јовановић, Милош Јовић.

Дубравка Мићковић

Бела Црква,
детаљ са изложбе

СКЕЛЕТИ УЖИВО

АУТОР: Милан Пауновић

Градски музеј Суботица, Народни музеј Ваљево

11. 05. 2010 - 17. 09. 2010.

Детаљи са изложбе

Спљашњи и унутрашњи скелети животиња одувек су пленили пажњу широке публике због свог бизарног и мистичног изгледа и код људи изазивали страх и нелагоду. Упркос томе, скелети ипак привлаче пажњу због могућности имагинације, компарације и задовољавања знатижеље и спознаје како изгледа оно што је невидљиво у свакодневном животу.

Изложба „Скелети уживо“ припада класичном концепту природњачких изложби, којима се обрађују и расветљавају некадашње недокучене тајне грађе организама: ослонац, кретање и усправно држање.

На изложби су представљени егзоскелети (спљашњи скелети) мекушаца, ракова и инсеката и ендоскелети (унутрашњи скелети) бодљокожаца, риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара. Изложено је око 70 крупних скелета различитих врста животиња. Као ексклузивни експонати представљени су скелети сивог делфина, афричког ноја, мајмуна гверезе и шимпанзе, вука, срндаћа, папагаја, фламинга, јазавца и многих других животиња.

Део изложбе представља упоредан приказ лобања различитих врста животиња, међу којима су лобања тигра, лава, леопарда, сове

утине, добра, шљуке остригара, попречни пресек лобање дивокозе и др. Посебан део чине модели скелетних делова који говоре о томе шта се налази у самим скелетима, у костима, зглобовима и вилицама. Мали, али интересантан сегмент изложбе чине полне кости сисара. Изложба садржи 134 експоната, међу којима су многи представљени први пут у нашој земљи. Сви скелети су постављени у природним покретима, односно положајима које би животиње заузимале у различитим ситуацијама у природи.

Изложба је од великог значаја за ученике и студенте (биологије, медицине, ветерине), јер им се пружа прилика да уживо виде и сазнају детаље анатомије животиња, који су саставни део њиховог школског градива

Сваки скелет садржи једну посебну причу. На сваком скелету, у тим тврдим елементима, у костима, је одређени запис. Помоћу костију или зуба, могуће је сазнати много о томе како је живела животиња, где је живела, да ли је била рањена или болесна.

Милан Пауновић

ДОДИРНИМО ПРИРОДУ 2

АУТОРИ: Гордана Јовановић, Миодраг Јовановић и Драгана Ђурић
Ћуприја, Музеј Хореум Марги – Равно
16. 06. 2010 - 10. 11. 2010. године

Изложба „Додирнимо природу 2“ је друга по реду изложба Природњачког музеја на којој су избрисане све границе између посетилаца и експоната. Одабрани су експонати из геолошких и билошких збирки Музеја и груписани тако да чине одговарајуће целине које се лако могу додиром препознавати. Висина постамената учинила је експонате доступним особама у инвалидским колицима и деци. Текстови на етикетима, постерима и паноима су написани Ћириличним писмом и Брајевом азбуком. Поред оригиналних експоната из збирки, за потребе изложбе направљене су и реплике. Оригинални експонати, од којих су неки први пут изложени, одражавају различите облике и појаве из природе, а неки од

Отварање изложбе „Додирнимо природу 2“ у Крушевцу: аутори Гордана Јовановић, Драгана Ђурић и директор Народног музеја у Крушевцу, Љубиша Васиљевић (горе лево); Гордана Јовановић, Милан Трифуновић и Љубиша Васиљевић (горе десно); публика на отварању.

Отварање изложбе „Додирнимо природу 2“ у Ђуприји: (слева надесно)
Директор Природњачког музеја Славко Спасић и аутор Гордана Јовановић,
Негованка Стевановић и Даница Милошевић-Јовић.

њих имају изузетан научни и културни значај. Ђупријска публика је овога пута и чулом додира могла да се упозна са предметима из света фосила и стена које приказују геолошку разноврсност природе наше земље (остреје из околине Београда старе око 15 милиона година итд). Велико интересовање публике на изложби изазвали су ретки експонати: јаје најмање и највеће птице на свету, глава крокодила, вилица мамута и др.

Изложбу је отворила госпођица Негованка Стевановић из Друштва за церебралну парализу, Параћин. На отварању су говорили директор Музеја у Ђуприји, господин Тане Петровић, директор Природњачког музеја, господин Славко Спасић, аутор изложбе мр Гордана Јовановић и госпођа Даница Милошевић-Јовић, кустос Музеја у Ђуприји.

Поставку су реализовали Даница Милошевић-Јовић (Музеј Хореум Марги – Равно), Гордана Јовановић, Миодраг Јовановић, Милош Миливојевић и Бора Милићевић.

Изложба је гостовала и у Народном музеју у Крушевцу од 12. 11. 2010. до 23. 12. 2010. године. Изложбу су отворили директор Музеја у Крушевцу, мр Љубиша Васиљевић и аутори изложбе мр Гордана Јовановић и Драгана Ђурић.

Поставку су реализовали Гордана Јовановић, Миодраг Јовановић, Драгана Ђурић и Зоран Вујчић.

Гордана Јовановић, Миодраг Јовановић и Драгана Ђурић

ДАРВИН И БРАЋА РАДОВАНОВИЋ

АУТОРИ: Марина Мучалица и Драгица Стојић
Општина Врачар
27. 11. 2009 - 24. 01. 2010.

Велики јубилеј, 200 година од рођења Чарлса Дарвина и 150 година од првог издања његове чувене књиге „Порекло врста”, био је повод да се крајем 2009. године у просторијама општине Врачар отвори изложба „Дарвин и браћа Радовановић”. Библиотека Музеја поседује први превод Дарвиновог дела у Србији, под називом „Постанак фела помоћу природног одбирања”, аутора Милана М. Радовановића, из 1878. године.

Изложбу су отворили господин Бранимир Кузмановић, председник Општине, господин Славко Спасић, директор Природњачког музеја и мр. Марина Мучалица, шеф Библиотеке и један од аутора изложбе. На 20 паноа великог формата и изузетног визуелног идентитета (идејно решење дизајнерке Снежане Рајковић), публици је на прегледан и атрактиван начин презентирана прича о Радовановићима и првом преводу Дарвина у Србији, као и писма која су браћа размењивала са многим угледним научницима (Дарвин, Хекел...). Такође је објашњен и историјски контекст, аспекти развоја школства, преглед значајних савременика и утемељивача развоја српске науке и њихово виђење Радовановића, периодика ондашњег времена и преводи Дарвина који су касније објављивани (тек од 1948. године). Поводом изложбе штампан је и промо материјал, који је у организацији Општине Врачар, подељен свим станарима улице Браће Радовановић, као и посетиоцима изложбе.

Изложба је гостовала у Суботици од 03. 09. 2010. до 27. 09. 2010. Отворили су је директор Градског музеја Иштван Хуло и директор Природњачког музеја Славко Спасић.

Музеј на изложби

Изложба у Крагујевцу. На слици аутор изложбе Марина Мучалица и посетилац

Детаљ са отварања. На слици: мр Иштван Хуло, директор Градског музеја, Марина Мучалица, један од аутора, наследници браће Радовановић: Владимир Ортаковски и Даница Ђирковић, председник општине Суботица и Невенка Башић Палковић из Градског музеја

У Студентском културном центру у Крагујевцу изложба је гостовала у периоду од 19. 08. 2010. до 27. 08. 2010. Изложбу су отворили директор Културног центра Ненад Глишић и аутор изложбе Марина Мучалица

Марина Мучалица и Драгица Стојић

ИЗЛОЖБЕ КОЈЕ ЈЕ ПРИРЕДИО ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ У САРАДЊИ СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

ФИЛМСКЕ ЗВЕЗДЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

аутор: Славко Спасић

Београдски сајам

16. 12. 2010 - 30. 12. 2010.

У оквиру 50. Новогодишњег сајма, који је носио назив „Музеји су увек у моди“, Музеј се представио изложбом „Филмске звезде Природњачког музеја“.

На изложби су представљени експонати који су били „јунаци“ у култним филмова српске кинематографије: „Маратонци трче почасни круг“ (мрки медвед), „Ми нисмо анђели“ (лос и црни носорог), „Бела лађа“ (крокодил). Уз присећање на њихове улоге кроз исечке из филмова и ТВ серија, посетиоци су имали прилике да Музеј сагледају из потпуно другог угла.

Желели смо да их подсетимо, а некима и први пут кажемо да је Музеј у својих 115 година постојања често био део позоришних, филмских и телевизијских пројеката у којима су експонати Музеја давали свој карактеристичан печат.

Детаљи са изложбе

Сарадници изложбе били су Боривоје Милосављевић, Предраг Илић, Александар Стојановић, Олга Васић, Милош Јовић, Ана Пауновић. Технички пројекат поставке урадио је Александар Стојановић, реализацију поставке Мирослав Јовановић и Александар Стојановић.

Славко Спасић

СРБИЈА У СВЕТУ

Историјски музеј у Београду

У години великог јубилеја, 115 година постојања, Природњачки музеј се представио на изложби „Србија у свету“ која је, у организацији Министарства културе, отворена у Историјском музеју у Београду. На изложби је дат преглед међународних активности Министарства у 2010. години и истовремено обележен значајан јубилеј Природњачког музеја кроз презентацију међународних пројектата.

На изложби је представљен део публикација које осликају активности Природњачког музеја, и истовремено је одржана премијера експоната пламеног ибиса.

На отварању изложбе, директор Природњачког музеја је нагласио да ова птица симболизује феникса - наду, веру, постојаност и светлост.

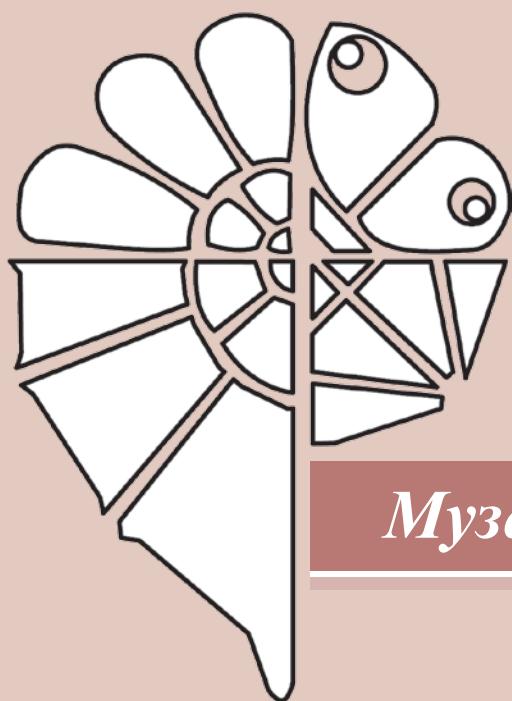
Отварање изложбе „Србија у свету“, министар културе Небојша Брадић

Детаљ са отварања изложбе „Србија у свету“

Eudocimus ruber – пламени ибис

Музеј на папиру

СТРУЧНА И НАУЧНА ЗВАЊА, ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ

Миодраг ЈОВАНОВИЋ стекао је музејско звање Виши кустос (хабилитациони рад: „Изложбе Природњачког музеја 1903- 2004“).

Мирослав ЈОВАНОВИЋ стекао је музејско звање Виши конзерватор (хабили-тациони рад: „Хербарска збирка Саве Петровића у хербаријуму Природњачког музеја у Београду“).

Драгана ВУЧИЋЕВИЋ положила је стручни испит и стекла музејско звање Кустос (хабилитациони рад: „Примери интерактивног рада са посетиоцима као вид популаризације изложби музеја“).

Марина МУЧАЛИЦА добитница је признања „Најбољи библиотекар у специјалној библиотеци“ Библиотекарског друштва Србије за 2010. годину. Ову престижну награду добила је за приказ живота и дела браће Михаила, Милана и Алексе Радовановића, за реализацију изложбе „Дарвин и браћа Радовановић“, успешну организацију тематског окружлог стола са међународним учешћем „Одјеци“ (Суботица, 04. септембар 2010) и припрему Зборника радова са истоименог скупа. Предлог за учешће кандидата на конкурсу за доделу награде дала је Секција музејских библиотекара и књижничара.

Председник Библиотекарског друштва Србије, проф. др Жељко Вучковић, уручује признање Марини Мучалици на „Дан библиотекара Србије“, 14. децембар 2010, Ниш

Мила КАРАС стекла је звање Музејски саветник. Хабилитациони рад: „Музеолошки, културолошки и научни потенцијал Колекције споменика природе београда БЕО 600.581.502.7 Природњачког музеја“.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ СКУПОВИ, КОНГРЕСИ, КОНФЕРЕНЦИЈЕ, САВЕТОВАЊА, СЕМИНАРИ

Деса ЂОРЂЕВИЋ-МИЛУТИНОВИЋ, Гордана ЈОВАНОВИЋ, Миодраг ЈОВАНОВИЋ и Александра МАРАН учествовали су у раду 15. конгреса геолога Србије са међународним учешћем, одржаном у Београду, у периоду 26-29. мај 2010. године. Детаљније информације о овом Конгресу могу се наћи у поглављу „Музеј у природи“.

Деса ЂОРЂЕВИЋ-МИЛУТИНОВИЋ присуствовала је семинару о путујућим изложбама (Travelling Exhibitions Seminar), који је одржан у Музеју историје Југославије, Београд, 30. јуна 2010. године. Учествовала је и на 8. Европској конференцији о палеоботаници и палинологији, Будимпешта (Мађарска), 6-10. јул 2010. године (*8th European Paleobotany-Palynology Conference, Budapest, Hungary, 6-10 July 2010*) као и на састанку учесника пројекта ИГЦП 575, који је одржан на Универзитету Зонгулдак Карелмас, Зонгулдак, Турска, 28-30. септембар 2010. (*IGCP 575 Meeting, Zonguldak Karaelmas University, Zonguldak, Turkey, 28-30 September 2010*). Занимљивости са овог састанка можете прочитати у поглављу „Музеј у природи“.

Деса ЂОРЂЕВИЋ-МИЛУТИНОВИЋ реализовала је три студијска путовања у 2010. години чији је циљ био да се прегледа материјал из палеоботаничких збирки у Природњачком музеју у Бечу (Аустрија), Карловом универзитету у Прагу (Чешка) и Природњачком музеју у Отану (Француска).

Александра МАРАН, у својству члана Организационог одбора, организовала је бројне манифестације и програме у току одржавања 15. Конгреса геолога Србије са међународним учешћем. Учествовала је у раду Конференције о геонаслеђу и геотуризму „Geotrends 2010“, Нови Сад, 25-26. јун 2010. На овом скупу, представила је две тематске геолошке екскурзије као потенцијалне туристичке и научно-едукативне полигоне: „Усветукречњака“ (околина Больевца, источна Србија) и „Записи у камену“ (околина Крупња, западна Србија). У својству предавача по позиву, представила је монографску студију „*Iraqi Kurdistan Environment-An Invitation to Discover*“ (аутори А. Маран и З. Стевановић), на међународној конференцији „Ревитализација истраживања у Курдистану“, Ербил (ирачки Курдистан), 10-19. децембар 2010. године (*International Conference „Revitalizing Research in Kurdistan“, Iraqi Kurdistan Region, Erbil, 10-19 December 2010*).

Марина МУЧАЛИЦА учествовала је у програму образовања особа са посебним потребама за алтернативне водиче, који је реализован током јуна месеца 2010. године на различитим локацијама у Београду као и у раду два међународна скупа: Научна конференција „Стандардизација и квалитет библиотечких услуга“, Нови Сад, 4-5. новембар, и Међународни округли сто „Стара, ретка и уметничка књига - јуче, данас, сутра“, Библиотека града Београда, 16. децембар 2010. Организовала је и учествовала у тематском окружном столу „Одјеци“ посвећеном браћи Радовановић, у Суботици, 04. септембра 2010.

Зборник радова са овог међународног скупа, ДВД, објављен је септембра 2010.

Александра САВИЋ учествовала је на скуповима: Међународна конференција „Најбољи у баштини“, Дубровник (Хрватска), 23-25. октобар 2010. године („*The Best in Heritage*“) и Међународна конференција „Интерни односи с јавношћу“, Зрењанин, 8. октобар 2010. На трибини „Стеван Мајсторовић“ имала је усмено саопштење „Природњачки музеј у медијима у периоду 2007-2009“, Завод за проучавање културног развитка, Београд.

Александра Маран

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП: XIII OPTIMA MEETING

Ботаничари, које окупља међународна научна ботаничка асоцијација, позната под акронимом *OPTIMA*, састали су се тринадесети пут заредом у марту 2010. године. Том приликом разменили су своја сазнања и искуства у истраживању флоре и вегетације медитеранског подручја, дружили се са старим пријатељима и колегама и стекли нова познанства.

OPTIMA, односно *Organization for the Phyto-Taxonomic Investigation of the Mediterranean Area* [Организација за фито-таксономска истраживања медитеранског подручја] основана је 1974. да би окупљала ботаничаре који, без обзира на то из које су земље или са ког континента, проучавају биљни свет Медитерана из различитих аспеката.

Музеј на папиру

Симпозијум *Mediterranean Leguminosae*: председавајући О. Васић, Т. Бабац (стоје) и Јурији Росков (седи први здесна).

Симпозијум *Mediterranean Leguminosae*: позвани предавач Ђовани Кристофолини (стоји), О. Васић и Ј. Росков (седе).

Симпозијум *Mediterranean Leguminosae*: позвани предавачи Франк Бизби и Бенито Валдез примају поклон (стаклени чаробни пасуљ) од Оље Васић.

XIII OPTIMA Meeting: свечана вечера за чланове Научног одбора – председник Одбора, проф. др Туна Еким уручује Олги Васић поклон за успешну организацију симпозијума о медитеранским махунаркама.

Радом ове организације руководе председник, проф. др Франческо М. Рајмондо, *International Board* [Међународни одбор] и *Executive Council* [Извршни савет]. За поједине области деловања *OPTIMA* надлежне су комисије, којих је тренутно 13 (нпр. *Commission on Bryophytes*, *Commission on Fungi*, *Commission for the Diffusion on Knowledge on Mediterranean Plants*, *Commission on Mediterranean Herbaria* итд). *OPTIMA* издаје два часописа: *Boconea* и *Flora Mediterranea*. У првом се објављују научни радови представљени на скуповима *OPTIMA*, а у другом научни радови са резултатима истраживања флоре медитеранског подручја. Сваке треће године, у некој од медитеранских земаља и у сарадњи са неком од локалних научних институција, *OPTIMA* организује међународни научни конгрес под називом *OPTIMA Meeting*.

Ботаничари из Природњачког музеја традиционално су чланови *OPTIMA*. Олга Васић је члан Међународног одбора, Извршног савета и Комисије за ширење знања о медитеранским биљкама, док је Борис Иванчевић члан Комисије за гљиве. Организација конгреса „XI OPTIMA Meeting”, који је одржан у Београду септембра 2004. године, била је поверила Природњачком музеју, и тај скуп се међу члановима *OPTIMA* и даље помиње као до сада најбоље организовани конгрес ове угледне организације.

XIII *OPTIMA Meeting* одржан је у периоду од 22-26. марта 2010. у Турској, у близини Анталије, односно у једном летовалишту поред градића Белек. Као што је то уобичајено на *OPTIMA* конгресима, скуп је радио у 12 симпозијума, од којих је сваки био посвећен одређеној теми и у оквиру којих су позвани предавачи одржали своја

Годишњак Природњачког музеја

предавања, и две постер секције са великим бројем саопштења у форми постера. Олга Васић је заједно са Јуријем Росковим била организатор симпозијума: *Mediterranean Leguminosae* [Медитеранске махунарке] а у председавању симпозијуму придружио им се и колега из Турске Текин Бабац.

Рад конгреса, у веома доброј организацији колега из Турске, као и уобичајени званични друштвени дogaђаји и неформални сусрети колега и пријатеља, одвијали су се у врло пријатном амбијенту летовалишта *Maritim Pine Beach Resort Hotel*, који има одличне услове за одржавање великих научних скупова и пратећих манифестација.

Олга Васић

ТРАДИЦИЈА И НОВИ ИЗАЗОВИ

15th Congress of Geologists of Serbia
with International Participation,
Belgrade, 26-29 May 2010

Петнаести конгрес геолога Србије са међународним учешћем, одржан је у Београду, у Привредној комори Србије. Конгрес су организовали Српско геолошко друштво, Друштво геолошких инжењера и техничара Србије, Геолошки институт Србије и Рударско-геолошки факултет Универзитета у Београду. Бројни стручњаци из Србије и из земаља у региону представили су резултате својих истраживања из области фундаменталних геолошких наука али и најновија научна достигнућа везана за решавање глобалних проблема

Чланови Организационог и Научног одбора на свечаној вечери, Дом војске Србије, 28. мај 2010.

Учесници конгресне екскурзије у обиласку палеонтолошког локалитета са остацима скелета мамута „Вика”, „Виминацијум”, Костолац, 29. мај 2010.

Свечано отварање 15. Конгреса геолога Србије са међународним учешћем, Привредна комора Србије, 26. мај 2010.

савременог друштва, као што су геохазарди, климатске промене, оптимално коришћење и проналажење нових природних ресурса и унапређење заштите животне средине.

У оквиру пратећих манифестација, сагласно интересовању учесника, организоване су и три тематске конгресне екскурзије на подручју Београда и његове шире околине. Једна од најатрактивнијих била је једнодневна екскурзија у Костолац, која је обухватила посете површинском угљенокопу „Дрмно“ и археолошком налазишту „Виминацијум“. У оквиру комплекса „Виминацијум“, налази се локалитет, на коме су стручњаци из Природњачког музеја, З. Марковић и М. Миливојевић, открили изузетно добро очуван скелет мамута. Локалитет са остацима мамута, популарно названог „Вика“ уједно представља јединствени пример заштите палеонтолошког објекта *in situ* у Србији.

На Конгресу су резултате својих истраживања представили и кустоси Природњачког музеја, Г. Јовановић, Миодраг Јовановић, Д. Ђорђевић-Милутиновић и А. Маран. Сви радови презентовани на Конгресу могу се наћи на интернет страницама Српског геолошког друштва <http://nsgd.org/15Congress2010/Cirilica.htm>

Александра Маран

РАЗМЕНА ИДЕЈА, КРЕАТИВНОСТИ И ДОБРЕ ЕНЕРГИЈЕ У ЦИЉУ ОЧУВАЊА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Conference „The Best in Heritage”, Dubrovnik, Croatia
23-25 September 2010

У 2010. години, у позоришту „Марин Држич“ на Стадиону, у Дубровнику, одржана је девета по реду међународна конференција „The Best in Heritage“ или „Најбољи у баштини“. Ова манифестација традиционално се организује сваке године крајем септембра месеца у Дубровнику са циљем да се широј публици представе институције и пројекти, који су у претходној години стекли национално или међународно признање из области очувања и промоције културне баштине. Покровитељи Конференције били су регионална канцеларија Организације за образовање, науку и културу при Уједињеним нацијама (УНЕСКО) са седиштем у Венецији, Национални комитет Међународног музејског комитета (ИКОМ) за Хрватску, Министарство културе Републике Хрватске, Туристичка организација Хрватске, Град Дубровник и Музеј града Дубровника. Главни организатор Конференције био је др Томислав Шола, редовни професор Филозофског факултета у Загребу.

У раду Конференције учествовали су представници бројних музеја широм света: Природњачки музеј из Нојшатела (Швајцарска), Зеус музеј из Миделбурга (Холандија), Историјски центар Лечестершаир (Енглеска), Музеј региона Јарена (Норвешка), Музеј на отвореном из Арнхема (Холандија), Музеј града Идрије (Словенија), Музеј у Салцбургу (Аустрија), „Студио за анимацију

Музеј на папиру

Драгана Мартиновић, Вим де Вос (Холандија) и Александра Савић

Лела Шола, Александра Савић и Томислав Шола

Поздравна реч др Томислава Шоле, свечано отварање Конференције, позориште „Марин Држич“, Дубровник

ДД" из Риге (Литванија), Кери Канти музеј (Ирска), Белви музеј (Белгија), Матра музеј (Мађарска), Смитсонијан музеј (САД), „Музеј прекоморског опљачканог блага" из Холандије, „Пројекат очувања одрживог развоја Егејске области" из Грчке и многи други.

На Конференцији су презентовани бројни пројекти у форми усмених саопштења, филмова и постера. Свако предавање пратила је конструктивна дискусија у којој су подједнако учествовали и предавачи и публика. У холу испред конференцијске сале представљене су публикације музеја учесника, међу којима и „Водич“ Природњачког музеја. Један од усвојених закључака са ове Конференције је да данашњи музеји веома брижљиво представљају национално и културно наслеђе земље из које долазе, спајајући стари, „традиционални дух музеја“, са модерним дизајнот изложбених поставки, што доприноси „померању граница“ између публике и музеја у корист публике.

Дубровник, град богате културно-историјске баштине, допринео је специфичној атмосфери одржавања Конференције. За учеснике Конференције организован је богат и разноврстан програм: обилазак Ректорове палате са сталном поставком репрезентативног намештаја и уметничких дела из периода Дубровачке републике, посета Музеју фрањевачког манастира са апотеком (крај 15. века), обилазак Етнографског музеја „Рупе“ (складиште жита из 16. века) као и многих других знаменитости овог древног града.

Александра Савић

ПУБЛИКОВАНИ РАДОВИ

ALABURIĆ, S., MARKOVIĆ, Z. (2010): New Records of Mammal Remains from the Miocene Sediments of the Cement Mine in Popovac (Serbia). Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 3: 111-120

ČIROVIĆ, D., RAKOVIĆ, M., MILENKOVIĆ, M., PAUNOVIĆ, M. (2010). Small Indian Mongoose *Herpestes auropunctatus* (Herpestidae, Carnivora): an invasive species in Montenegro. Biological Invasions 13:393-399.

DJORDJEVIĆ-MILUTINOVIC, D. (2010): Overview of Paleozoic and Mesozoic Sites with Macroflora in Serbia. – In: Maran A., Savić Lj., Cukavac M., Ganić M. (Eds.), Proceeding of the 15th Congress of Geologists of Serbia with International Participation, Belgrade 2010, 155

DJORDJEVIĆ-MILUTINović, D. (2010): New Contributions to Carboniferous and Early Permian Flora of Serbia. Program and Abstracts - 8th European Palaeobotany-Palynology Conference, 6-10 July 2010, Budapest, Hungary, 83

DJORDJEVIĆ-MILUTINović, D., ĆULAFIĆ, G. (2010): Vegetation Succession during the Miocene Period in the Area of Berane-Police Basin. Natura Montenegrina, Podgorica, 9 (2): 215-247

DJORDJEVIĆ-MILUTINović, D. (2010): An overview of Paleozoic and Mesozoic sites with macroflora in Serbia. Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 3: 27-46

ГРУБИЋ, А., **ЈОВАНОВИЋ, М.** (2010): Павле Кенђелац (1766-1834). САНУ, Живот и дело српских научника, 12: 5-72, Београд

IVANOV, D., UTESCHER, T., MOSBRUGGER, V., SYABRYAJ, S., **DJORDJEVIĆ-MILUTINović, D.**, MOLCHANOFF, S., (2010): Miocene Vegetation and Climate Dynamics in Eastern and Central Paratethys (Southeastern Europe). Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology. doi:10.1016/j.palaeo.2010.07.

JERINIĆ PRODANOVIĆ, D., **PROTIĆ, LJ.**, MIHAJLOVIĆ, LJ. (2010): Predatori i parazitoidi *Cacopsylla pyri* (L.) (Hemiptera: Psyllidae) u Srbiji. [Predators and Parasitoids of *Cacopsylla pyri* (L.) (Hemiptera: Psyllidae) in Serbia] Pesticid. Phytomed, 25 (1): 29-42

JOVANOVIĆ, G. (2010): Badenian Gastropods of Trnjane near Negotin (Eastern Serbia) - In: Maran, A. Savić, Lj. Cukavac, M., Ganić, M. (Eds.), Proceedings of the 15th Congres of Geologist of Serbia with International Participation, Belgrade 2010, 83-86

JOVANOVIĆ, G., KNEŽEVIĆ, S., ĐURIĆ, D. BOSNAKOFF M., PAUNOVIĆ, G. (2010): Upper Miocene Fauna Orešac near Smederevo. Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 67-93

JOVANOVIĆ, M., PETKOVIĆ, N., RADOSAVLJEVIĆ D. (2010): Carnotaurus sastrei Bonaparte, 1985 (Dinosauria, Abelisauridae) amphibian scavenger. - In: Maran, A. Savić, Lj. Cukavac, M., Ganić, M. (Eds.), Proceeding of the 15th Congress of Geologists of Serbia with International Participation, Belgrade 2010, 87-92

KORAĆ, M., MOL, D., **MARKOVIĆ, Z., MILIVOJEVIĆ, M.** (2010): The Kostolac Mammoth, Serbia: An almost entirely complete skeleton of the steppe mammoth, *Mammuthus trogontherii*. 5th International Conference on Mammooths and their Relatives, Le Puy-en-Velay (Abstract)

KRSTIĆ, N., SOULIÉ-MÄRSCHE, I., ŽIC, J., **DJORDJEVIĆ-MILUTINOVIC, D.** (2010): Miocene Charophyta of Maoče, Pljevlja (Northern Montenegro). Scientific Annals, School of Geology, Aristotle University of Thessaloniki Proceedings of the XIX CBGA Congress, Thessaloniki Greece, 99: 85- 90

MARAN A., (2010): Geoparks - European Experience and Perspectives. - In: Maran A., Savić Lj., Cukavac M., Ganić M. (Eds.), Proceeding of the 15th Congress of Geologists of Serbia with International Participation, Belgrade 2010, 702-708

MARAN A., GRIGORESCU D., (2010): Selection and Organization of Geological Routes: Case Studies from Serbia and Romania. 1st International Conference on Geoheritage & Geotourism Research Geotrends 2010, Abstract book, University of Novi Sad, Faculty of Science, Department of Geography, Tourism and Hotel Management, 41, Novi Sad

MARAN A., FILIPOVIC I., (2010): Geotourist Potential of the Krupanj Area (Western Serbia). 1st International Conference on Geoheritage & Geotourism Research Geotrends 2010, Abstract book, University of Novi Sad, Faculty of Science, Department of Geography, Tourism and Hotel Management, 47-48, Novi Sad

MARAN A., (2010): Valuing the Geological Heritage of Serbia. Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 3: 47-66

MARKOVIĆ Z. (2010): Albertona balkanica from Early Miocene of Snegotin (Serbia) - Implications for the Distribution and Evolution of Miocene Ochotonidae - Annales de Paléontologie, 96, 25-32

MARKOVIĆ, Z., MILIVOJEVIĆ, M. (2010): The Neogene Small Mammals from Serbia Collection - Methods and Results. Bulletin of Natural History Museum Belgrade, 3: 121-130

MUČALICA, M., STOJIĆ, D., Biblioteka prirodnjačkog muzeja, Zbornik radova sa stručnih skupova sekcija Muzejskog društva Srbije, Sombor 28 - 29. oktobar 2008, Beograd-Sombor 2010, str. 104-108.

PAUNOVIĆ, A., BJELIĆ-ČABRILO, O., ŠIMIĆ, S. (2010): The Diet of Water Frogs (*Pleohylax esculentus* "complex") from the Petrovaradinski rit Marsh (Serbia). Arch. Biol. Sci., Belgrade, 62 (3), 797-804, 2010.

PAUNOVIĆ, M., ĆIROVIĆ, D., WITH LINNELL, J.D.C. (2010). Ungulates and their Management in Serbia. Chapter 25 in M. Apollonio, R. Andersen and R.J. Putman (eds.). European Ungulates and Their Management in the 21st Century. Cambridge University Press, pp 563-571. (ISBN-13: 9780521760614).

PROTIĆ, LJ. (2010): Assassin Bugs (Insecta: Heteroptera: Reduviidae) in the Natural History Museum in Belgrade. Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade, 3: 141-159

PROTIĆ, LJ. (2010): Shield Bugs (Heteroptera: Acanthosomatidae) in Serbia. Acta Entomologica Serbica, 15 (2): 261-263

ПРОТИЋ, Љ. (2010): Промене ареала и бројности Heteroptera у Србији. Заштита природе, 61/1: 93-104, Београд

SAVIĆ, A. (2010): Collection of Fruit at Natural History Museum in Belgrade as a Resource of Conservation of Natural and Cultural Heritage of Central Serbia, Централни институт за конзервацију, Београд, 2: 269-282

САВИЋ, А. (2010): Профил музејских посетилаца у Србији, Музеји Србије -актуелно стање, Завод за проучавање културног развијатка, Београд, 44-52

САВИЋ, А. (2010): Односи с медијима некад и сад – из Архиве Природњачког музеја у Београду, Зборник радова са стручних скупова секција МДС, Музејско друштво Србије, Сомбор: 140-143

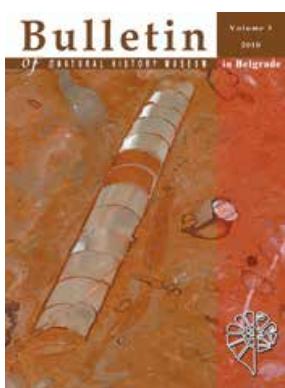
ZOLTÁN, N., T., BELLAAGH, M., WINK, M., **PAUNOVIĆ, A.**, Korsós Z. (2010): Phylogeny of the Caspian whipsnake in Europe with emphasis on the westernmost populations. *Amphibia* 31 (2010): 455-461. Leiden

ИЗДАЊА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

У оквиру своје издавачке делатности, Природњачки музеј је у 2010. години штампао четири публикације: трећи број научног часописа „*Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade*“ и три каталога изложби, „Зелено и црно - прича о чају“, „Небески ловци“ и „Додирнимо природу 2“.

BULLETIN OF THE NATURAL HISTORY MUSEUM IN BELGRADE, VOL. 3, 2010

Гласник Природњачког музеја у
Београду, књига 3, 2010.

УРЕДНИЦИ: Љиљана Протић, Љиљана Анђус, Марјан Никетић и Александра Маран; Одговорни уредник: Славко Спасић

Обим 221 страница, формат Б5, меки повез (корице у боји), тираж 500 примерака, радови штампани на енглеском језику са резимеом на српском језику у ћириличном писму.

У часопису се објављују оригинални научни радови, прегледни радови и кратка саопштења из области природних наука. Књига 3 Гласника Природњачког музеја садржи укупно 14 радова (7 геолошких и 7 биолошких) у којима су приказани резултати геолошких и биолошких истраживања на подручју Србије и Балканског полуострва (југосточна Европа). Садржај свих радова може се погледати на интернет страници Музеја - <http://www.nhmbeo.rs/izdanja/glasnik.65.html>

Од априла месеца 2010. године, часопис је увршћен у библиографску базу података водећих међународних часописа на интернет сервису Томсон Ројтерс (ISI Masters Journal List - Thompson Reuters).

Фотографија на насловној страни: „ханбулошки“ кречњак, мајдан „Црвени Сирогојно“ (Златибор, Србија) са остацима фосилизованих главоножаца (аутор фотографије: А. Маран).

Александра Маран

АУТОРИ: Деса Ђорђевић Милутиновић,
Олга Васић и Балша Ђурић

Обим 56 страница, формат 21x21 cm, меки повез, тираж 500 примерака, текст на српском језику одштампан ћириличним писмом, 64 фотографије (63 у боји, 1 црно-бела).

Иако у функцији каталога истоимене изложбе, публикација представља приказ чаја из више аспеката (ботанички, пољопривредни, економски, историјски, цивилизацијски, медицински, уметнички) и даје опширење информације него што је то било могуће да се да на самој изложби. Стога не представља само својеврсну допуну већ и неодвојиви део изложбе, али је истовремено и интегрална независна прича о чају, чија актуелност и трајање нису ограничени трајањем изложбе.

Публикација обухвата 6 поглавља: Предговор, *Camellia sinensis*, О чају, Порцелан, Занимљивости и Литература.

Прича о чају почиње у првом поглављу стиховима Вилијема Гледстона, чувеног британског политичара из XIX века, који је свој омиљени напитак приказао као средство против сваке нелагодности. Предање по коме је прва шољица чаја попијена у Кини, пре око 5000 година, уводи читаоца у следеће поглавље под насловом: *Camellia sinensis*. Ту се говори о пореклу научног имена и о основним морфолошким и еколошким особинама, као и о природном распрострањењу биљке, која се још од VI века гаји због листића од којих се данас добија око 1500 различитих врста комерцијалних чајева. Поглавље под називом „О чају“, које се састоји од неколико потпоглавља, садржи објашњење етимологије речи чај, занимљив приказ историје откривања и ширења чаја, и информације о начинима његове производње, благотворном дејству на человека и ефектима на здравље. Посебно је значајан део који говори о типовима и врстама чаја, њиховим карактеристикама и начину правилног припремања. Поглавље под насловом „Порцелан“ занимљива је прича о источњачком порцелану који се у Кини израђивао негде око 1500. године п. н. е, а чија је рецептура била строго чувана тајна, и историји откривања начина израде европског порцелана која је почела читава три миленијума касније. У суштини, ова два поглавља показују да се значајни део светске економије заснива на листићима једне једине биљне врсте која је потекла из природе, као и да је чајна традиција, настала у Кини, у додиру са другим културама добила нова обележја и временом постала део

културног наслеђа различитих нација широм света. У поглављу „Занимљивости“ се између осталог износи запажање да иако у Србији не постоји чајна традиција, српски језик има неколико назива који садрже реч чај, док то није случај са кафом која је овде веома раширени, такорећи национални напитак. Поглавље Литература обухвата 14 библиографских јединица. Публикација је илустрована са 64 фотографије од којих је 40 наменски снимљено за потребе изложбе и публикације и представљају оригиналне професионалне снимке врста чајева и изложених предмета. Остале 24 фотографије су легално преузете са интернета, али су обрађене и прилагођене потребама публикације и изложбе.

Ђорђевић Милутиновић, Д., Васић, О. & Ђурић, Б. (2010): Зелено и црно – прича о чају. – Природњачки музеј, Београд.

Уредници: Славко Спасић и Олга Васић.

Фотографије: Веселин Милуновић и Марјан Никетић; дизајн каталога: Весна Панајотовић и Ога Васић; дизајн насловне стране: Олга Васић и Деса Ђорђевић Милутиновић; штампа: ДМД, Београд.

Олга Васић

НЕБЕСКИ ЛОВЦИ

АУТОРИ: Далиборка Станковић и Марко Раковић; Главни и одговорни уредник: Славко Спасић

Обим 80 страница, формат 20x21 см, меки повез, тираж 1.000 примерака, текст на српском језику у ћириличном писму, 2 слике, 38 фотографија у боји (4 ауторске фотографије), 25 мапа у боји, 1 табела и 5 литературних цитата.

Каталог на сликовит и популаран начин представља свет птица грабљивица. У уводном делу дате су опште информације: порекло и сроднички односи, адаптације (очи, чуло мириза, кљун и канџе), улога лешинара у природи и занимљивости о грабљивицама.

Детаљано су описаны представници 30 врста птица грабљивица, који по таксономској подели припадају редовима *Accipitriformes* и *Falconiformes*. Ред *Accipitriformes* обухвата све врсте грабљивица, осим соколова, које се гнезде

или су се гнездиле код нас или се могу видети при сеоби и/или дисперзији. Ред *Falconiformes* обухвата све соколове који се могу видети на територији Србије.

За сваког представника дати су следећи подаци: распострањење, еколошке карактеристике, угроженост, статус по критеријумима европске „Црвене листе угрожених врста“ и мере заштите. Последње поглавље публикације посвећено је проучавању и заштити птица грабљивица и њихових станишта у Србији са детаљним приказом фактора који утичу на смањење броја популација птица грабљивица.

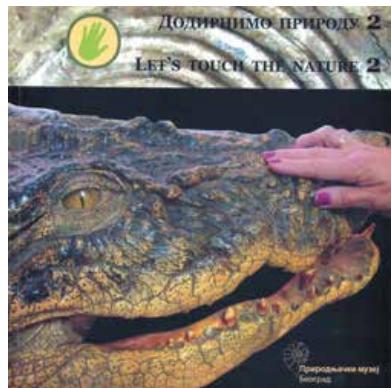
Далиборка Станковић

ДОДИРНИМО ПРИРОДУ 2

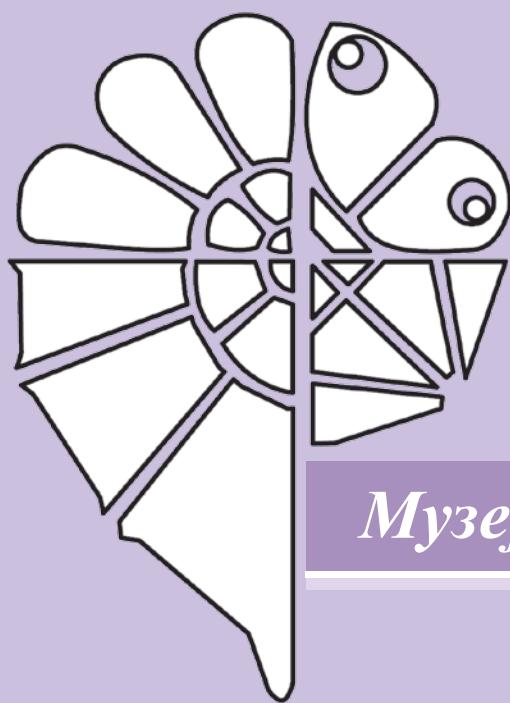
LET'S TOUCH THE NATURE

АУТОРИ: Гордана Јовановић, Миодраг Јовановић и Драгана Ђурић; Уредник: Славко Спасић

Обим 48 страница, формат 21x21 см, меки повез, тираж 500 примерака, двојезичан (текст на српском и енглеском језику), 58 фотографија оригиналних музејских експоната, мулажа, отисака и модела.

Музей у јавности

СЕДМА НОЋ МУЗЕЈА У ПРИРОДЊАЧКОМ МУЗЕЈУ

Седму Ноћ музеја у Београду, Природњачки музеј је обележио 15. маја 2010. својим учешћем на два локалитета: у Галерији на Калемегдану, где је била постављена изложба птица „Небески ловци“ и у згради Природњачког музеја, у Његошевој 51, са поставком изложбе на отвореном – Бизонаријум. Програм се реализовао у периоду од 18:00-02:00.

Изложба „Небески ловци“ представила је дневне птице грабљивице, њихов начин живота и опстанак на овим просторима. У тој Ноћи музеја, посетиоци су имали прилику да сазнају шта су то птице грабљивице, како се крећу, легу и хране и због чега господаре небом, као и оно најважније: колико су значајне за нас, колико су корисне или штетне за природу и да ли и како да их заштитимо. Аутори изложбе су орнитолози, mr Далиборка Станковић и Марко Раковић.

Галерија Природњачког музеја је увек посећена на Ноћи музеја

Бизонаријум у Његошевој улици отворен за посетиоце само за ову прилику

Само за седму Ноћ музеја, Природњачки музеј је у свом дворишту, у Његошевој 51, отворио за посетиоце Бизонаријум. Посетиоци су могли да осете како је то када се нађу пред крдом од 250 бизона. Остаци степског бизона (лобање, дуге кости, доње вилице и пршљенови бизона) стари око 20 000 година, пронађени су на територији Србије где је ова врста некада живела.

Ова манифестација, као и сваке године, веома је посећена због атрактивног садржаја. Те Ноћи музеја, седме у вишегодишњем низу, програме Природњачког музеја видело је око 4000 посетилаца.

Александра Савић

ДАНИ ЕВРОПСКЕ БАШТИНЕ

Плакат Дана европске баштине са програмом

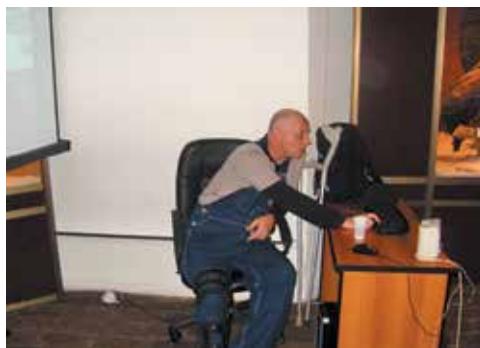
Дане европске баштине током септембра 2010. године, Природњачки музеј је обележио програмом *П(О)држимо природу*, представљајући одрживост природног наслеђа и интерактиван однос човека и природе, сагледан кроз призму природних наука (зоологије, орнитологије, екологије), али и психологије, митологије, филозофије, књижевности, уметности и примењене уметности.

Програм Дана европске баштине трајао је од 14. до 21. септембра 2010. године у Галерији музеја на Калемегдану и био је представљен серијом мултимедијалних предавања, из области екологије птица, али и тематских вечери из области епске народне и хаiku поезије, са елементима психологије, етнологије и митологије на тему птица.

У оквиру програма из екологије, одржана су два предавања: Пашњаци велике дропље (mr Никола Стојнић, Завод за заштиту природе Србије, Нови Сад) и Мали корморан у центру Београда (Драган Симић, Лига за орнитолошку акцију Србије, Београд).

Мр Никола Стојнић говори о великој дропљи

Драган Симић говори о малом корморану

У оквиру тематских вечери, одржано је предавање Зашто се човек препознавао у птицама: психолошко-митолошко значење птица (mr Нада Благојевић, професор филозофије) и мултимедијално колаж-вече Природа у нама кроз уметност и векове (са учесницима др Д. Пајин, Ј. Меселцић, Д. Вучићевић, удружење Шики и др).

Годишњак Природњачког музеја

У оквиру програма Дана европске баштине, одржана је и радионица за децу са посебним потребама У простору се снађи, гнездо пронађи, аутора Соње Срејић. Радионица је реализована са ученицима ометеним у развоју, који похађају основне школе „Бошко Буха“ и „Милоје Павловић“. Као прави професионалци, учесници су проналазили контролне тачке и одговарали на задата питања.

Радионицу су улепшали Вила (Драгана Вучићевић) и Пан (Милош Јовић) који су дали знак за почетак радионице и све време били уз своје екипе.

Мр Нада Благојевић на предавању

Учесници радионице оријентиринг

Вила и Пан упоређују времена такмичара

У оквиру Дана баштине одржана је и 14. европска ноћ слепих мишева у организацији музеја и Друштва за очување дивљих животиња *Мустела*. Циљ обележавања манифестације је популаризација ових летећих сисара, њиховог специфичног начина живота, али и уношење светла у слепо веровања о натприродним особинама ових животиња. Посетиоци су путем мултимедијалних предавања и разговора са стручњацима (мр М. Пауновић, Б. Карапанџа) били у могућности да сазнају више о биономији, екологији и физиологији слепих мишева, њиховом односу са људима, заштити и очувању у Србији и Европи. Посебан сегмент ове вечери је приказивање живих примерака слепих мишева публици и њихово пуштање на слободу.

Ноћи слепих мишева, одржаној на платоу поред Галерије, присуствовало је око 300 посетилаца, уз велико интересовање медија.

Сви желе да додирну слепог миша: на слици
Б. Карапанџа

Публика се не плаши слепих мишева

Овај богат и тематски разноврстан програм пратило је преко 500 посетилаца, о чему сведочи препуна Галерија музеја, као и простор поред Галерије. Током одржавања ових програма, посетиоци су могли бесплатно да погледају изложбу „Небески ловци“.

У оквиру програма Дане европске баштине учествовали су кустоси музеја: Драгана Вучићевић (аутор тематских вечери), Соња Срејић (аутор радионице за децу) и мр Милан Пауновић (аутор Ноћи слепих мишева). Аутор и координатор целокупног програма П-Одржимо природу била је Александра Савић, кустос музеја задужена за односе с јавношћу.

Александра Савић

КВИЗ БЕЗ ГРАНИЦА

Пеђолино, директор Музеја и директорка
ОШ Бошко Буха поздрављају госте

У среду, 08. јуна 2011. године, на платоу Галерије Природњачког музеја на Калемегдану, одржан је традиционални „Квиз без граница“ намењен школама и удружењима људи са инвалидитетом са територије Београда. У организацији Квиза под називом „Додирнимо природу“, учествово је Природњачки музеј и ОШ „Бошко Буха“, који образује децу са сметњама у развоју.

Годишњак Природњачког музеја

У име кабинета градоначелника Београда, Квиз је отворила Јована Механић. Као и ранијих година, водитељи су били Маријана Мићић и Пеђолино, а за анимацију та-кмичара и публике побринули су се Студио за анимацију „Чигра“ и непревазиђени ма-ђионичар Игор.

Прво место на Квизу освојила је екипа Јежеви (ОШ „Бошко Буха“), друго екипа Шкољке (ОШ „Сирогојно“), док је треће место припало екипа Наутилуси (ОШ „Ве-љко Рамадановић“).

Овогодишњи спонзори (Direct Link, штам-парија ДМД, Masel group, Завод за издава-ње уџбеника, Стубови културе, Креативни центар, Отворена књига, Фудбалски савез Србије, Одбојкашки савез Србије, Бом-бонџијска радња Босиљчић, фирма ЛГД Нова Пазова) обрадовали су учеснике Кви-за и њихове наставнике бројним покло-нима. Покровитељ Квиза као и сваке го-дине, била је Градска општина Звездара. Организатор квиза испред Природњачког музеја била је Соња Срејић, управница Галерије.

Соња Срејић

Мађионичар Игор увек је радо виђен гост

Плесна група Чигре анимира публику

Учесници Квиза без граница

ПРОСЛАВА МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Плесна група из ОШ „Милоје Павловић“

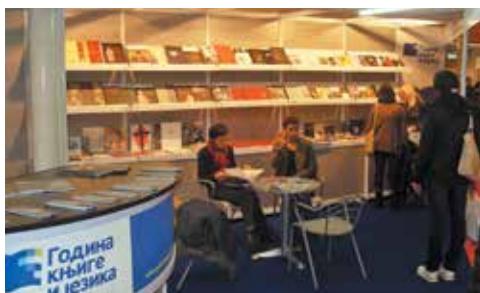
Најмлађа публика ужива у програму

Као и сваке године, Природњачки музеј је 15. 12. 2010. године, прославио Међународни дан особа са инвалидитетом.

Ученици ОШ „Бошко Буха”, ОШ „Вељко Рамадановић”, ОШ „Милоје Павловић“ (школе које образују децу са инвалидитетом), као и редовне школе „Соња Маринковић“ и „Сутјеска“, представили су се веома занимљивим програмима. Специјалан гост је била инструктор оригамија Стоја Гаврановић. Организатор програма била је Соња Срејић.

Соња Срејић

МУЗЕЈ НА САЈМУ КЊИГА

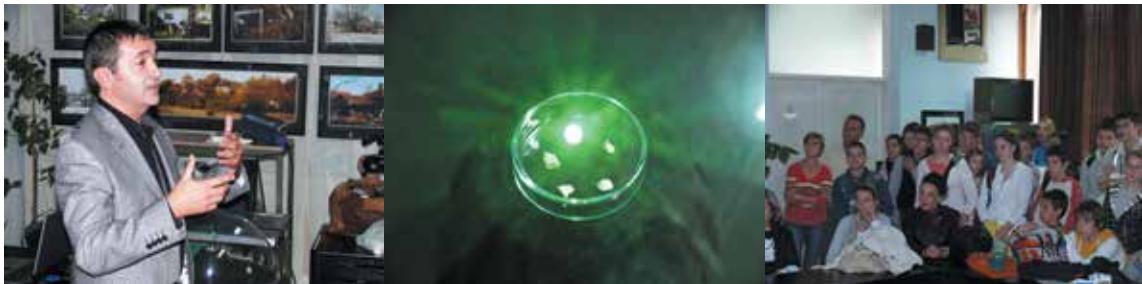

Публикације музеја на штанду Министарства културе, информисања и информационог друштва

Природњачки музеј је октобра 2010. године био учесник на Сајму књига са својим актуелним издањима. Музеј је представио своје публикације у оквиру штанда Министарства културе, информација и информационог друштва.

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ У ЛАЗАРЕВЦУ НА МАНИФЕСТАЦИЈИ „44. ОКТОБАРСКО ЗВОНЦЕ“

Природњачки музеј је 13. и 14. октобра 2010. године био гост основне школе „Душко Караклајић“ у Лазаревцу, у оквиру традиционалне манифестације „44. Октобарско звонце“ којим је школа обележила свој 44. рођендан. Музеј је овом приликом представио своју делатност, изложбе и активности, а приређена је и мини изложба минерала *јадарита*, пронађеног и описаног 2007. године, а који се чува у минералашкој збирци Музеја. Учесници овог скупа су били Славко Спасић, директор Природњачког музеја и Александра Савић, кустос, задужена за односе с јавношћу.

Директор Музеја Славко Спасић представља ученицима „суперменов камен“ - јадарит

ПОКЛОЊЕНЕ КОСТИ МАМУТА ПАНЧЕВАЧКИМ ОСНОВЦИМА

У октобру 2010. године у Земун пољу, суграђанин Милорад Пешић пронашао је поред контејнера кости неке праисторијске животиње. Ова вест је изазвала велики публициитет у јавности, јер су медији о томе интензивно извештавали. Трагом вести кустос Сања Алабурић и препаратор Милош Миливојевић из Природњачког музеја отишли су на лице места да би се уверили о каквом открићу је реч.

Мистерија костију које је, недалеко од своје куће, поред контејнера, пронашао Милорад Пешић, врло брзо је решена. Утврђено је да се ради о остацима рунастог мамута и степског бизона, који су на нашим просторима живели током последњег леденог доба. Пешићев комшија Стеван Прелић пронашао је

Ученици ОШ Свети Сава из Панчева са одушевљењем разгледају тек пристигле експонате из музеја.

неколико месеци раније делове скелета на шљункари код Панчевачког моста и одлучио да их донесе кући, али их је на наговор супруге ипак бацио у смеће, где су и нађене.

Прича о овом необичном налазу, заинтересовала је наставницу Основне школе „Свети Сава“ из Панчева, Јелену Кнежевић, која се обратила Природњачком музеју са идејом да остатке костију преузме школа. Фосилизовани остаци мамута и бизона пронашли су свој нови дом – биолошки кабинет основне школе „Свети Сава“ у Панчеву, где ће ученици моћи свакодневно да их виде.

Сања Алабурић

РАДИОНИЦЕ

ИСКРЕ И ИСКРИЦЕ

У оквиру изложбе *И би светлост*, у Галерији и у школама и удружењима особа са инвалидитетом, одржана је радионица „Искре и искрице“. Деца редовних београдских вртића као и деца са инвалидитетом, уживала су у „ископавању“ минерала из „стена“, које су разбијали „геолошким чекићем“. Пронађене „минерале“ деца су као поклон односила кући. Аутор радионице је Соња Срејић.

Радионица
„Искре и искрице“
у београдским
вртићима

Током изложбе *Рибе*, у Галерији Природњачког музеја као и у школама и установама за децу са инвалидитетом, одржана је радионица Пецање, аутора Соње Срејић.

Учесници радионице, као прави пецароши, помоћу штапа, мамца и неизбежног пецарошког шешира, такмичили су се ко ће упеати више „риба“. Радионици су се приклучили и наставници и васпитачи који су, као и деца, уживали у радионици.

Радионица Пецање у вртићу: деца пецају разноврсну речну рибу и још понешто

ПРОСВЕЋЕНИ ПРОСВЕТЛОЛИТ

У циљу популасирања геологије, током изложбе *И би светлост*, реализована је кратка едукативна радионица *Просвећени просветлолит*. Након стручног вођења кроз изложбу минерала *И би светлост*, деца су имала задатак да «покажу» стечено знање из геологије, бирајући један од понуђених одговора на питање на малом анкетном листићу. Рецимо: сличан је злату, али је црног огруба, шта је то? Учесник одговара ПИРИТ и у табелу испод пирита бележи да се ради о минералу, а не о стени итд. Аутор радионице је Драгана Вучићевић.

МАРТОВСКА КАРНЕВАЛСКА РАДИОНИЦА ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА

Природњачки музеј је у тематском оквиру изложбе „Диносауруси Аргентине – џинови Патагоније“ у Импулс хали хотела Континентал у Новом Београду, у сарадњи са Методолошком секцијом Друштва хиспаниста, 7. марта 2010. године организовао *Мартовску радионицу шпанског језика* за најмлађе. У оквиру радионице, деца су уз игру учила о

Пињате пуне слаткиша, спремне за разбијање варџачама

Учимо шпански језик на изложби диносауруса

хиспанској култури и карневалима, маскама које носе и музици коју слушају, затим су разбијала „пињату”, скупљала бомбоне и уживала у карневалској магији. Након радионице, мали учесници су обишли изложбу „Диносауруси Аргентине – цинови Патагоније”. Радионицу су реализовале Анита Дервишовски из Друштва хиспаниста са сарадницима и Александра Савић из Природњачког музеја.

ЛЕТЊА РАДИОНИЦА ШПАНСКОГ ЈЕЗИКА

У току програма успешне сарадње између Природњачког музеја и Друштва хиспаниста – методолошке секције, одржана је и Летња радионица шпанског језика у Галерији на Калемегдану.

Учесници радионице били су деца узраста 5 – 10 година, која су цртала, дружила се и учила имена животиња на шпанском језику која насељавају Србију, Шпанију и Латинску Америку.

Деца су обишла и текућу изложбу музеја „Небески ловци“ и одабрала птицу грабљивицу која им се највише допала. Модератор радионице из Музеја била је Александра Савић.

Ово је четврта радионица коју заједнички успешно реализују Природњачки музеј и Друштво хиспаниста.

На радионицама шпанског језика увек је весело и бучно

Учесници радионице у Галерији

Радионица *Небески ловци* и наградни конкурс за плакат и корицу каталога изложбе *Небески ловци* организована за ученике Школе за дизајн, реализоване су од 16. априла до 25. маја 2010. године. У радионици и на конкурсу учествовало је укупно 19 ученика са 25 радова за плакат. Ови радови су били изложени у згради Музеја у Његошевој улици у оквиру манифестације Ноћ музеја 2010.

Радионица *Небески ловци* реализована је 14. априла 2010. и са студентима прве и друге године Факултета примењених уметности Београдског универзитета (одсек за текстил) са професорком Бранком Кузмановић. Био је то отворени час сликања експоната изложбе птица. Планирано је да најбоља илustrација послужи као апликација за мајицу која би пратила изложбу. Најбоље решење дала је студенткиња Марина Костић. Аутор радионице је Мила Карас.

Апликација за мајицу настала на радионици

Радионица Небески ловци у музеју

НАГРАДНЕ ИГРЕ

ЈУБИЛАРНИ ПОСЕТИЛАЦ

Традиционална наградна игра Јубиларни посетилац се реализује од 2005. године. Ове године наградили смо јубиларног првог, десетохиљадитог и двадесетохиљадитог посетиоца.

Јубиларни први посетилац био је Антон Анилин, ученик из Москве који је први ушао у Галерију 02.02.2010. године. Јубиларни десетохиљадити посетилац Петар

Јубиларни први посетилац
Антон Аланин са мамом

Десетохиљадити
Петар Сртеновић

Двадесетохиљадити
Лазар Нешић са мамом

Сртеновић, ученик из Чачка, посетио је Галерију 11. априла 2010, а јубиларни двадесетхиљадити посетилац, петогодишњи Лазар Нешић из Београда, награду је освојио 28. јуна 2010. године. Аутор наградне игре је мр Мила Карас.

КАКО СЕ КО ОГЛАШАВА

Наградна игра *Како се ко оглашава* пратила је изложбу *Небески ловци*, у трајању од 26 недеља (мај-новембар 2010). Игра се састојала од 16 питања која су се односила на опште орнитолошке појмове: како се ко оглашава у свету птица. Током игре било је тачних одговора, али ниједан посетилац није тачно одговорио на сва питања, па је у 25. недељи наградне игре уведена илустративна помоћ кустоса.

Иако ни један посетилац није тачно одговорио на сва питања, музеј је ипак одлучио да награди Гордану Нешовић и Ању Перић, са 15 тачних одговора. Аутор наградне игре била је мр Мила Карас.

Ова наградна игра показала је да су посетиоци били духовити, па прилажемо неке од занимљивих одговора. ГРАКТАЊЕ – свиња; КЛЕПЕТАЊЕ – нануле; КЛЕПЕТАЊЕ – фока крилима; ШИШТАЊЕ – експрес лонац; ЦВРКУТАЊЕ – цврчак; КРЕШТАЊЕ – крекавац; КУКАЊЕ – кукац.

Награђени цртежи
Ф. Зоговића и
Исидоре Капор,
учесника наградне
игре Птица
лепотица

Током изложбе Небески ловци, организована је наградна игра *Птица лепотица*, у којој су учесници имали задатак да скицирају одабрану птицу са изложбе по сопственом виђењу и да је представе жељеном графичком техником. Додељене су три награде најбољим радовима по мишљењу жирија, у зависности од узраста учесника. Аутор радионице је Драгана Вучићевић.

МУЗЕЈ У МЕДИЈИМА

2010. година	Укупно	Телевизија и интернет портали	Штампа	Радио
Медијско појављивање музеја	429	103	226	Преко 100 најава

Природњачки музеј је током 2010. године био веома заступљен у медијима, преко 429 пута.

Природњачки музеј је током 2010. године био медијски присутан у најчитанијим дневним новинама: „Блиц“, „Вечерње новости“, „Политика“, „Данас“, „24 сата“, „Курир“, „Правда“ и др. Многи популарни часописи и магазини су током 2010. године писали о програмима музеја: „Лиса“, „Вива“, „Касавива“, „Нин“, „Привредни преглед“, „Просветни преглед“, „Стил“, „Град“, „Yellow cab“ и др.

У оквиру телевизијског програма, Природњачки музеј је био заступљен више од 250 минута у најгледанијим програмима националних телевизија:

РТС: Дневник 1, Дневник 2, Јутарњи програм, Вести у 19:30, Вести у 23:00, Београдска разгледница, Београдска хроника, Жикина шареница, ОКО Магазин; Контекст 21;

Студио Б: Београде добро јутро, Београде добар дан; Још увек будни, Вести у 19:00 и 22:00;

ТВ Авале: Вести;

Б92: Вести, Дизање, Јутарњи програм;

Прва српска телевизија (бивша Фокс телевизија) Екстремно; Вести;

Пинк: Национални дневник, Јутарњи програм;

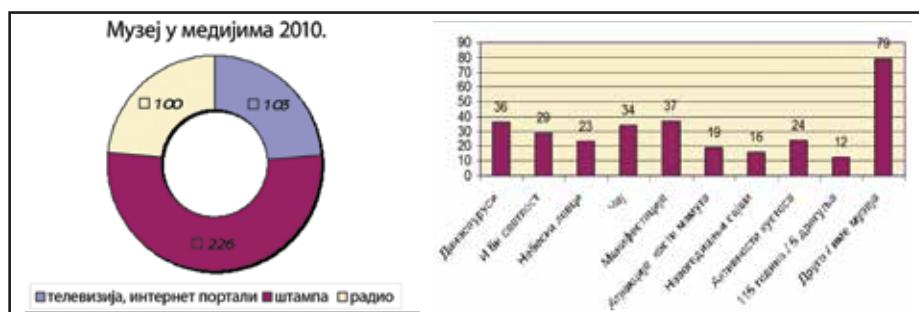
ТВ Коперникус: Јутро онлајн,

ТВ Кошава, ТВ Авале и др.)

Током 2010. године није било медијских спонзорстава програма музеја.

Запослени у Музеју су током 2010. године били чести радијски гости, а највише се сарађивало са медијским кућама: Студио Б (емисије: *На београдским таласима*, *Београдска разгледница*), Радио Београд, Први програм (емисије: *Јутро Београда*, *Пулс магазин*, *У овом тренутку*, *Путокази*), Радио Београд, Други програм (емисије: *Чекајући ветар*, *Корак ка науци*, *Поштована децо*), Б92 (емисије: *Супернова*, *Дизање*, *Поподневни програм*), Радио 202 (*Јутарњи програм*, *Дневни програм*), као и другим радио станицама у Београду и Србији.

Музеј је током 2010. године имао велики публициитет због својих бројних и занимљивих активности. Поменимо изложбе: *Диносауруси Аргентине*, *И би светлост*, *Небески ловци*; манифестације: *Ноћ музеја*, *Ноћ слепих мишева*, *Дани европске баштине*, јубилеј 115 година музеја, учешће музеја на сајмовима: *Новогодишњи вашар* – Музеји су увек у моди; занимљива открића: откриће костију мамута у Батајници, Белеф фестивал и др. И бројне гостујуће изложбе Музеја у Србији локални медији су пратили с великим пажњом.

Графичко представљање медијске заступљености програма музеја у 2010. години
на радију, телевизији и у штампи

Током 2010. године Музеј није имао ниједну плаћену рекламу у медијима а укупно медијско појављивање је резултат активности односа са јавношћу.

Све медијске кампање музеја за изложбе, манифестације и посебне догађаје радила је Александра Савић, кустос, задужена за односе са јавношћу.

Природњачки музеј обележава 115 година постојања

БЕОГРАД – Природњачки музеј у Београду обележио је јуче свој дан и 115 година од оснивања 1895. године. У Србији је то једини музеј такве врсте, а по богатству и разноврсности експоната, један је од водећих природњачких музеја у југоисточној Европи. У привременом простору чува се 117 збирки, са близко милион и по различитих примерака флоре и фауне, а чувају се и примерци врста биљака и животиња које се више не могу наћи на теренима Србије, јер су ишчезле или миграли у друге пределе.

Музеј поседује једну од најстаријих и најбогатијих стручних библиотека, која садржи више од 22.000 књига, рукописа, научних часописа, географских и геолошких карата, а од како му је 1972. године припојен Музеј шумарства и лова, и збирке ловачких трофеја и оружја.

Александра Савић

ИЗЛОЖБА „НЕБесКИ ЛОВЦИ“ – Организатори Марко Раковић и мр Далибор Станковић, аутори су изложбе о птицама грабљивицама која ће у галерији Природњачког музеја у Београду бити отворена до новембра. Цељ је да привлече разноликост ових птица из наше поднебља, истакне њихов интересантан статус у природи и узрокује интересовање љубитеља природе.

Меду склонитељима посебно пажњу изазивају кућарни птици као што је кречник, истакне његову интересантну вегетарску исхрану, али и његове миграционе. Извлекови су и представници орла кристала, графа, птица краткокрета, кобаса и друге врсте којима приступ изненадава, а имају изузетну истраживачку и научну вредност.

„Бизонаријум“ премијерно у Ноћи музеја

У дворишту Природњачког музеја ускоро ћи требало да буде отворена изложба лобана бизона, под називом „Бизонаријум“. Несвакидашњу поставку најпре ће имати прилику да виде посетиоци „Ноћи музеја“ 15. маја. После тога, како најављује Славко Спасић, директор Музеја, 25. експонат представљеној јавности поће подземним небом.

– Засад смо одустали од идеје да експонате стављамо по стапљеним витринама у дворишту Музеја, јер још нико не успео да решимо питање парирања. Иако је за ову посну оплатује се око 400.000 динара у сарадњи са општином Врачар, велики проблем представља изменитељаве вожњог паркета где треба да буду изложенци, па се дела где треба да буду изложенци тек када ће решимо, број-

че лобаље бизона, стварје од 20.000 година, биће постављене у витрине. Поставка ће бити посебно осветљена – истиче Славко Спасић.

Музеј организују изложбу о птицама грабљивицама „Небески ловци“, која ће бити отворена 29. априла у 14 сати у галерији на Малом Калемегдану. Поставку ће до јесени крајити тридесетак експоната од којих је најстарији прип лешник из 1907. године. На пољаницама галерије наћи се и орлови, јастребови, соколови, лешникари... Намера је да се уједе на угроженост птица грабљивица за које људи сматрају да су штеточине, иако су оне чистачи природе. Аутори изложбе су Далиборка Станковић и Марко Раковић.

М. Р. Б.

ŠIŠMIŠ DONOSI SREĆU

Пет драгуља Природњачког музеја

У Галерији Природњачког музеја, из дворишног Калемегдана, које је отворена почетком новембра, међу чиме се налази и познати пет драгуља, који су највероватније сада изгубљени. Секундарне бедемовите врха се налазе у саставу овог музеја. У поглављу са кујетом, чланцима и гравиром највећег Србина, и чланом овога гимназија Природњачког музеја.

– Када је ово и гимназија вакуја, велики спадају споменици познатим бедемима, па да таје постали икона које ће остати у овој галерији, јер је ово једино место где се могу видети, напомиже љубитељи науке и струја, који су најавили у вишеј бедемовима, затој највероватније овима и дајући им имена, Албански бедем, „Птоломеј“ и Марко Мучник, акоје називају и бедемовима симболима.

Највероватнија хипотеза која се изложи

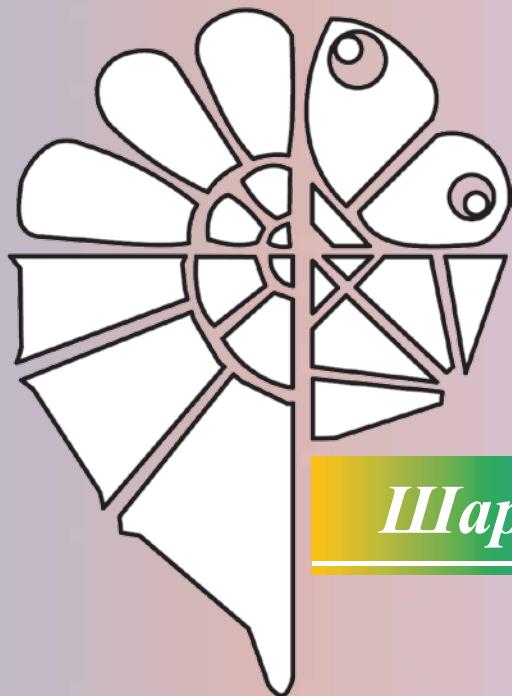

у овој библиотеки је 1881. година. Тог је о алаткама који су тада били у коришћењу у гимназији, а који је стављен 1892. године, некоје су изложиле тадашњим ученицима, али су се убрзо изгубиле. Сада је ове цимбидије именоване по љубитељу природе Ј. П. Јаковићу. Според гимназије и данашњег чланка из 1892. године, али и појединачних извора, ове цимбидије су изложиле Ј. П. Јаковићу 1873. године.

– Многи је највероватније да су ове цимбидије изложиле Ј. П. Јаковићу из 1888. јер су први напомињени извори о њима изложени у гимназији 1888. године, али и појединачнији извори из 1892. године.

– Јаковић је највероватније да је изложио ове цимбидије у гимназији 1888. године, али и појединачнији извори из 1892. године.

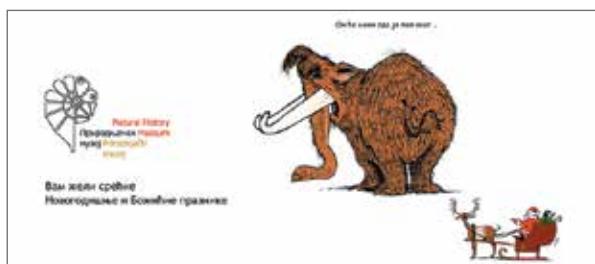
Шарена страна

8. МАРТ И ПРОСЛАВА НОВЕ ГОДИНЕ

На слици: Ана, Сашка,
Душица, Марина, Мила,
Соња, Драгана, Оља,
Љиља, Драгана, Биља,
Драгица, Тања, Милена,
Мара, Цеца, Дубравка,
Мaja, Гoца, Caњa, Љиља
и Дуда.

Прославу Осмог марта организовали смо у Природњачком музеју.

2010. годину започели смо честитком аутора Милоша Јовића

Срећну нову 2011. дочекали честитком аутора Боре Милићевића и Предрага Илића

.Додела пакетића организована је у Музеју, а за посебно веселу атмосферу побринули су се мађионичар Игор и Деда Мраз.

„НАШЕ“ ДВОРИШТЕ

Двориште, које се налази између прве и друге зграде Музеја, одувек је имало неки свој особени живот. Ту су се раније често организовале прославе, а у последње време, ту се најчешће друже запослени на паузама за кафу. До пре пар година, на средини дворишта је расло велико трешњино дрво са кога смо сваког пролећа брали трешње. Касније је трешња посечена, а већи део дворишта бетониран. С једне стране дворишта налази се веома леп ружичњак, који је засадио и о коме се брине Александар Стојановић, а са друге стране је „наша“ магнолија – дрво не баш репрезентативног стабла, али зато веома лепих и крупних цветова. У јесен Оља Васић качи на магнолију хранилицу за сенице која током зиме привлачи ове љупке мале птице у музејско двориште.

Музејска магнолија

Некада давно, покрај дворишне капије, засађене су три Панчићеве оморике од којих се до данашњих дана одржала само једна. И мада, вероватно, никада неће достићи лепоту и висину какву ове ендемореликтне биљке достижу на свом природном станишту, ова „музејска“ оморика се доста добро држи, посебно имајући у виду да расте „у кругу двојке“, где је загађеност ваздуха изузетно висока.

Деса Ђорђевић-Милутиновић

ХРАНИЛИЦА ЗА СЕНИЦЕ НА МАГНОЛИЈИ

Ољина хранилица за сенице

кирики и сунцокрет радо једу. Посуда је везана тако да се широки отвор налази са стране, а обешена је на танку грану на коју се мачке не усуђују да кроче. Овако постављена хранилица је за сенице лако доступна и безбедна.

„Хранилицу за сенице у дворишту Музеја први пут сам поставила 2009, а у зиму 2010. мој колега Александар Стојановић ми је рекао да је открио да на дрвету у суседном дворишту још тридесетак сеница чека на упражњено место уреду испред хранилице на нашој магнолији.“

Олга Васић

АНАГРАМИ ЧЛНОВА РЕДАКЦИОНОГ ОДБОРА

Анаграм је посебан метод шифровања текста, сличан популарној ТВ слагалици, код којег изврни текст има смисла и представља неку реч, реченицу, фразу или име, тј. субјект. Као и код слагалице, рекомбинацијом слова и осталих знакова, добија се нова реч, реченица, фраза или име. Анаграми се користе у шифровању и енigmацији, али могу представљати и вид забаве. У последњем случају анаграме треба посматрати као интересантне или духовите језичке конструкције, независне од субјеката, а не као пародију на изврна имена.

Анаграми могу бити савршени (састоје се од истих карактера као и оригинални текст) и несавршени (имају мањи или већи број размака између речи). Савршени анаграми су у даљем тексту означени масним словима (**bold**).

Приредио Трећи Манијак

Александра Савић

свладаће сиркана
раскидаће славна
скрасиће вандала
свећари скандала
Версаћи скандала
славиће скарадна
насладиће сврака
срећна када слави
динарска ће слава
ландараће с виска
касниће сад ларва
ајдска врећа сила

Александра Маран

сакрална маренда
алармна раденска
ландарам касарне
масакр не ландара
срнама река ланад
срнама кера ланад
мала красна недра
ајдска нар марела
малена дрска рана
данас крала мрена
нерадна сам крала
Мала Крсна нерада

Деса Ђорђевић-Милутиновић

одвратићемо ослић-ћинђуве оћорависмо детлић-ћинђуве

вратићемо ослић до ћинђуве
одсећи ћемо вратло ћинђуви
лудоваће моћни сито-ћевђир
лудоваће исто моћни ћевђир
мућаћос воли донети ћевђир
доћи ће маст у оловни ћевђир
слуђени ћемо доћи тврђаво

Дубравка Мићковић

врућ комадић бивка
вадићу крв комбића
врућ дим баки воћка
врућ бик дами воћка
кћи овим бућка дрва
кћи мућка биво врда
кћи бућка вода мрви
кувам дрво бића кћи
врви мућак код бића

Марјан Никетић

трнећи манијак
трећи најамник
ја կրмећи танин
нећак ми трајни
најмиће ти կран
јак ћатин немир
ћатин неми կraj
интиман ће կraj
кћер на мантији
нејак рт минића
на тимјан крећи
најкраћи менти

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије , Београд

502 / 504

ГОДИШЊАК / Природњачки музеј у Београду
= Natural History Museum in Belgrade ;
главни уредник Славко Спасић . - 2007 - . -
Београд : Природњачки музеј , 2008 - (Београд
: ДМД) . - 24 cm

Годишње

ISSN 1820 - 8231 = (Природњачки музеј у Београду)
COBISS . SR - ID 148763660

Природњачки музеј у Београду
Natural History Museum in Belgrade

Република Србија
Министарство културе, информисања
и информационог друштва